

ՄԵՐ ԱՆԿԻՆԵՆ

ԱՅՈ ՇՈՒՇԻՆ ՄԵՐՆ Է ԵՒ ՊԻՏԻ ՄՆԱՅ ՄԵՐՈ

ՏՕԳԹ. Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Վերականգնումի հերթը Շուշիին է այս տարի նոյեմբեր 26, 2009-ին:

«Գոհարանութեան» սոցիալական օրուան գուգադիպող, ազգային աւանդութիւն դարձած ԹԷԼԷՔՈՆԻ սրբազան մարտահրաւերի սեմին կը գտնուի ողջ հայութիւնը:

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս կ'անկնկալուի, որ աշխարհով մէկ ցրուած հայութիւնը, միահունց եւ միասնական, գայիր միութեան եւ բարոյական ներդրումը բերելու հայրենակառուցման սրբազան գաղափարախօսութեամբ առաջնորդուող տեղի ունեցող թԷԼԷՔՈՆԻ, որ այս տարի դրուած է «Շուշին Մերն է» իմացեալ նշանաբանին տակ, որ նշանակէ՝ Շուշին, երաշխիք մեր Հայաստան աշխարհի գոյութեան պահպանման:

Հայրենի երկնակամարի տակ, հայ մշակոյթի եւ արուեստի օրրան եղած Շուշին, դարեր ամբողջ, շնորհիւ իր կտրիմներուն անընկնելի մարտունակութեան, մաքրամաքուր հայրենասիրութեան եւ անպատճառ գոհողութեան ոգիին՝ տէր ու պաշտպան կանգնեցաւ իր հայրենիքին, ժողովուրդին, հայ մշակոյթին եւ իրեն բաժին ինկած ազգային ժառանգութիւններուն:

Դեռեւս միջնադարեան ժամանակաշրջաններէն սկսած, արարութիւնը յորդաներու դէմ՝ իր մղած հերոսական մարտնչումներուն շնորհիւ, Շուշին յաջողեցաւ պահել իր գոյութեան պահպանման արմատները, աւելի քան երբեք գորացնել իր ազգային ինքնութիւնը, ծաղկեցնել իր մշակոյթն ու արմատաւորել իր հաւատքը համազօր պայագային, լինելիութեան, յաղթանակի գալիքին:

Արցախ աշխարհի անկախութիւնը կամարուեցաւ բերդաբերդաբեր Շուշի երկնակամարի տակ, ազերի յորդաներու դէմ մղուած հերոսական պայքարի անկիւնադարձային յաղթանակով, անցնող դարուս 1992-ին:

Շուշիի այդ նշանակալից յաջողութիւնը նախապարհ հարթեց դէպի Արցախ աշխարհի անկախութիւն, որ տակաւ կը գորացնէ իր պետական դիմագիծը միջազգային քառերկրային վրայ:

Արցախի հանրապետութիւնը անվիճելի իրողութիւն է այսօր, որպէս ազատ, անկախ եւ ինքնիշխան երկիր: Նոր պատերազմէ ելած երկիր, ան ունի իր միութեան հսկայ կարիքները կարենալ աստիճանաբար դարձանելու համար իրեն պատկանած վնասները:

Ճիշդ է, միջազգային քառերկրային վրայ Արցախի անկախութեան

Շաբ.ը էջ 5

ԼԵԻՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ. «ՄԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ՄԻԱՅՆԱԿ ԶԻՐԱԳՈՐԾԵՑ ԶԱՅ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ»

Հայաստանի առաջին նախագահ, Հայ Ազգային Գոնկրէսի ղեկավար Լեւոն Տէր-Պետրոսեան Նոյեմբեր 11-ի ընդարձակ ելոյթ ունեցած է ընդդիմադրութեան ակտիւիստներու ժողովի ընթացքին ու կոչ ըրած է Սերժ Սարգսեանին՝ հրաժարելու օտարներէն օրինականութիւնն ձեռք ձգելու նպատակով հայ-թուրքական շարքերու թիւններու եւ Ղարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման հարցերով հարկ չեղող գիշումներէն: Փոխարէնը, Տէր-Պետրոսեան ըսած է՝ «Նուաւստանալու փոխարէն, բաղձալի այդ օրինականութիւնը խնդրել սեփական ժողովուրդէն»:

Հայաստանի ներքին եւ արտաքին քաղաքական իրավիճակի եւ ներկայի մարտահրաւէրներու վերաբերեալ իր ելոյթի ընթացքին ընդդիմադրութեան ղեկավարը ըսած է թէ, յառաջիկայ ամիսներուն արտաքին քաղաքականութեան ծիրէն ներս գարգացումները պիտի ընթանան ոչ այնքան հայ-թուրքական շարքերու թիւններու, որքան Ղարաբաղ-

եան հակամարտութեան կարգաւորման ուղղութեամբ՝ «որովհետեւ, վերջին հաշուով, հայ-թուրքական հաշտեցման հիմնապայմանը ոչ թէ Յեղասպանութեան կնճիռն է, այլ Ղարաբաղի խնդրի հանգուցալուծումը»:

«Սերժ Սարգսեանը, մտանշելով հայ-թուրքական արձանագրութիւնների ստորագրման առիթով Հայաստանում եւ Սփիւռքում ծագած սուր հակազդեցութիւնը, միջնորդներից խնդրելու է որոշ դադար տալ Ղարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման գործընթացում՝ պատճառաբանելով, որ իր համար դժուար կը լինի կարճատեւ ժամանակամիջոցում դիմակայել եւս մի այդպիսի հակազդեցութեան», - կանխատեսելով ըսած է ընդդիմութեան առաջնորդը, - «Ըմբռնումով մօտենալով Սարգսեանի պատճառաբանութեանը՝ միջազգային հանրութիւնը, սակայն, նրա թոյլութիւնից օգտուելու պահը չկորցնելու համար, մերժելու է այդ

Շաբ.ը էջ 4

ԵՐԿՈՒ ԶԱՅ ՆԱԽԱՐԱՐ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՆՈՐ ԿԱՌՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԵՆ ԵՏՔ

Նախարար Ժան Օղասապեան

Շուրջ հինգ ամիս տեւող յոգնեցուցիչ բանակցութիւններէ ետք, Լիբանանի մէջ կազմուեցաւ նոր կառավարութիւն՝ վարչապետ Սաատ Հարիրիի գլխաւորութեամբ:

Խորհրդարանական մեծամասնութեան ու ընդդիմութեան միջեւ գոյացած համաձայնութեան արդիւնքով կազմուած ազգային համախոհութեան կառավարութիւնը կը բաղկանայ 30 անդամներէ, որոնք կը ներկայացնեն ոչ միայն երկրի քաղաքական ուժերը, այլ նաեւ՝ տարբեր համայնքները: Խորհրդարանական վերջին ընտրութիւններուն յաղթանակած «Մարտ 14»-ի ուժերը նոր կառավարութեան կազմէն ներս ունեցան

Նախարար Աբրահամ Տէտէեան

15 նախարար, որոնցմէ մին է Ժան Օղասապեանը, որ ստանձնեց Պետական նախարարի պաշտօնը:

«Մարտ 8»-ի ուժերը, որոնք փոքրամասնութիւն կը կազմեն խորհրդարանէն ներս, ունեցան 10 նախարար, որոնց շարքին է Աբրահամ Տէտէեանը, որ ստանձնեց ձարտարարութեան նախարարի պաշտօնը:

Մնացեալ հինգ նախարարները բաժին ինկան նախագահ Միշէլ Սուլէյմանին:

Յիշեցնենք որ, հայկական կուսակցութիւններէն Ս.Դ. Հնչակեան եւ Ռամկավար Ազատական կուսակցութիւնները մաս կը կազմեն «Մարտ 14»-ի ուժերուն, իսկ Հ.Յ. Դաշնակցութիւնը «Մարտ 8»-ի ճակատին:

ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԻ ՄԵՋ ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԽՕՍՈՒԻ ԼԱԶԻՆԸ ՄԵՂՐԻԻ ՅԵՏ ՓՈԽԱՆԱԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ատրպէյճանական կայքերը վերջին օրերուն կը մեկնաբանեն ՀՀ արտաքին գործոց նախարար Էդուարդ Նալբանդեանի յայտարարութիւնը, որ Հայաստանի համար առաջնային է Լեւոնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան անվտանգութիւնը եւ կարգավիճակը, իսկ անվտանգութիւնը կը նշանակէ ցամաքային կապ ՀՀ-ի հետ:

Մեկնաբանները կը յայտնեն, որ միշտ ալ, նաեւ Ատրպէյճանի կազմին մէջ գտնուելու ժամանակ, Լեւոնային Ղարաբաղը Հայաստանի հետ ունեցած է ցամաքային կապ՝ Լաչինի վրայով: Անոնց կարծիքով, Հայաստանը Լաչինի տարածքի դիմաց պէտք է գիշի անոր համարժէք շրջան՝ օրինակ Մեղրին:

ՀՀ պաշտպանութեան նախկին նախարար Վաղարշակ Յարութիւնեան, Մատրիտեան սկզբունքներու գաղտնագրութեան յետոյ տուած հարցազրոյցներու ընթացքին մտահոգութիւն յայտնած էր, ըսելով, որ մատրիտեան սկզբունքներով հարցի կարգաւորումը պիտի հանգեցնէ այն բանի, որ հետագային պիտի դրուի Մեղրին Լաչինի հետ փոխանակելու հարցը, եւ հայկական կողմը պիտի կանգնի կամ Ղարաբաղը, կամ Մեղրին կորսնցնելու փաստի առջեւ:

«Ա.1+»-ը պաշտպանութեան նախկին նախարար Վաղարշակ Յարութիւնեանին դիմած է մեկնաբանելու Մեղրիի վերաբերեալ ատրպէյճանական կողմէ հնչող ակնարկները:

«Երբ խօսուած են Հայաստանի հետ կապի մասին, ապա դա նշանակում է, որ, այո, դրուելու է Մեղրիի հարցը: Ինչ կարգավիճակով ՀՀ-ն կը պահանջի Լաչինը, նոյն կարգավիճակով Ադրբեյջանը կը պահանջի Նախիջևանի հետ կապ՝ Մեղրիի տարածքով», - ըսած է Վաղարշակ Յարութիւնեան, շեշտելով, թէ տարբերութիւն կայ նախիջևանի եւ Ղարաբաղի միջեւ:

«Նախիջևանը անկլաւ չի, իսկ եթէ Ղարաբաղը չունենայ սահման Հայաստանի հետ, դա կը բերի Ղարաբաղի հայաթափմանը, հետեւաբար, այսօր խօսել Մատրիտեան սկզբունքներով հարցի կարգաւորման մասին, անթոյլատրելի է»:

Յարութիւնեանի կարծիքով, Մեղրիի տարբերակով հարցի լուծումը կը բխի նաեւ Թուրքիոյ շահերէն: Այդպիսով Թուրքիա կը ստանայ ցամաքային կապ Ատրպէյճանի եւ Միջին Ասիայի հետ, ինչ որ կը տեղաւորուի անոնց ուղղակի անկախութեան նկատմամբ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՋՉԱՅԻՆ ԿԱՊԻ ՇՈՒԿԱՅՈՒՄ ԱՐԴԷՆ ԳՈՐԾՈՒՄ Է ԵՐՐՈՐԴ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Դիոյէ Լոմբար և Երևանի փոխադառնալից Տարսն Մարգարեան «Օրանժ-Արմենիա» ընկերութեան սպասարկման կենտրոնի բացման արարողութեան ընթացքին

Նոյեմբերի 5-ից Հայաստանի բջջային կապի եւ ինտերնետային ծառայութիւնները շուկայում գործում է Orange բրենդային անունով ներկայացող ֆրանսիական France Telecom ընկերութիւնը:

Ընկերութեան գործունէութեան մեկնարկի առիթով հրատարակած հանդիպմանը France Telecom ընկերութեան նախագահ Դիոյէ Լոմբարը գոհունակութիւն յայտնեց «Orange ընտանիքում տեղի ունեցող այս նոր ծնունդի առթիւ» նշելով, որ ֆրանսիական ընկերութեան մուտքը Հայաստանեան շուկայ «անհնար կը լինէր առանց Հայաստանի կառավարութեան աջակցութեան»:

Մեկնաբանելով ընկերութեան

որոշումը՝ ներդրումներ կատարել Հայաստանում, Դիոյէ Լոմբարը նշեց, որ Ֆրանսիայի եւ Հայաստանի միջև գոյութիւն ունեն «առանձնապատուկ յարաբերութիւններ. Ֆրանսիան ունի շատ հզօր հայ համայնք» եւ վստահեցրեց, որ իր ներկայացրած ընկերութիւնը պատրաստուած է վստահելի կապ ապահովել երկու երկրների միջև:

Հայաստանեան բջջային կապի շուկայում այժմ գործում են ռուսաստանեան ընկերութիւնների պատկանող երկու օպերատորներ՝ «Արմենիա Տելե-Քոմիտեյ» եւ «Վիվա-Սել-ՄՏՍ», որոնք, ըստ որոշ գնահատականների, միասին սպասարկում են աւելի քան 2,6 միլիոն բաժանորդների:

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԽՆԴԻ «ԼՈՒԾՄԱՆ ԲԱՆԱԼԻՆ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏՈՒՄ Է»

Հայաստանի նախագահի գլխավորած Հանրապետական կուսակցութեան մամուլի խօսնակ Էդուարդ Շարմազանովի կարծիքով, Եւրոպայում համագործակցութեան եւ անվտանգութեան կազմակերպութեան (ԵԱՀԿ) Մինսկի խմբի համանախագահների այցը Հայաստան եւ Ադրբեյջան «հերթական» այց է, եւ որեւէ «շրջադարձային կամ շոշափելի արդիւնք» չի սպասուում:

«Չեմ կարծում, որ Լեռնային Ղարաբաղի հարցը մօտ ապագայում լուծուած ունի, որովհետեւ այդ հարցը շատ բարդ հարց է», - լրագրողներ հետ հանդիպմանը Ուրբաթ օրը ասաց Շարմազանովը: - «Գլխավոր խնդիրը կարգավիճակի հարցն է: Մեր կարծիքը յստակ է, մենք ետքայլ չենք անելու կարգավիճակի հարցում: Այսինքն, Լեռնային Ղարաբաղը չի կարող լինել Ատրպեյճանի կազմում»:

Իշխող կուսակցութեան մամուլի խօսնակը եւս մէկ անգամ շեշտեց, որ խնդիրը չի կարող լուծուել, առանց Լեռնային Ղարաբաղի մասնակցութեան. - «Խնդրի լուծման բանալին Ստեփանակերտում է»:

Անդրադառնալով հարցին, թէ երբ Լեռնային Ղարաբաղը կը դառնայ բանակցային կողմ, Շարմազա-

նովը ասաց. - «Չեմ կարծում, որ մենք այսօր հասել ենք համագործակցութեան այնպիսի եզրի, որ պէտք է հասնենք վերջնական փուլի: Նախագահ Սարգսեանը յստակ ասել է, գլխավոր հարցը դա կարգավիճակի հարցն է: Եւ քննարկում են ժամանակակեր եւ վերջնական կարգավիճակի հարցը: Մեզ համար անընդունելի է այլ հարցեր քննարկելը, քանի դեռ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի հարցը որոշուած չէ»:

Անդրադառնալով հայ-թուրքական արձանագրութիւններին, Շարմազանովը յիշեցրեց, որ Դեկտեմբերի 7-ին լրանում է այն ժամկէտը, երբ թուրքիայի խորհրդարանի արտաքին յարաբերութիւնների յանձնաժողովը պէտք է հրապարակի իր կարծիքը, ինչից յետոյ արձանագրութիւնները պէտք է ներկայացուեն լիազօրում նիստին:

Շարմազանովը համոզմունք յայտնեց, որ թուրքական խորհրդարանի յանձնաժողովը դրական եզրակացութիւն կը տաք. - «Եթէ թուրքիայի մէջլիսի արտաքին յարաբերութիւնների յանձնաժողովը դրական եզրակացութիւն չտաք, ապա չեմ կարծում, որ նրան (վարչապետ Էրդողանին Ուլաշինգիտում կ'ընդունեն»:

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ԶՈՒՐԱԲԵԱՆ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԾՈՒՂԱԿՆ ԵՆ ԸՆԿԵԼ ՀԱՅ - ԹՈՒՐԲԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅՈՒՄ»

Հայաստանի իշխանութիւնները ձախողուել եւ ծուղակն են ընկել թուրքիայի հետ յարաբերութիւնների կարգաւորման գործընթացում: «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում նման կարծիք յայտնեց Հայ ազգային կոնգրեսի համակարգող Լեւոն Զուրաբեանը:

Նրա բնորոշմամբ՝ որքան էլ իշխանութիւնները գնացին «ցիւրիխեան գործարքին», ընդդիմութեան կանխատեսումները իրականութիւն են դառնում. - «Այս, թուրքիայի պաշտօնատիր յայնքան ժամանակ կը ձգտէ վաւերացումը, ինչքան որ պէտք է Ղարաբաղեան ինդրում ճնշում բանեցնելու համար: Եւ թուրքիան չվաւերացնելով ոչինչ չի կորցնում, նա արդէն ստացել է, ինչ իրեն պէտք է: Հայաստանն է, որ պէտք է ստանայ իր ստանալիքը վաւերացումից յետոյ միայն»:

«Ահա այսպիսի մի ծուղակի մէջ են յայտնուել Հայաստանի իշխանութիւնները, որը այլ կերպ, քան իստատակ ձախողում, դժուար է որակել», - յայտարարեց Հայ ազգային կոնգրեսի համակարգողը:

«Մենք ընդհանրապէս անընդունելի ենք համարել գործարքը, անբարոյական ենք համարել գործարքը ցեղասպանութեան գոհերի յիշատակի հաշուին: Բայց նրանից յետոյ, երբ նրանք այդպիսի գործարքի գնացել են, գոնէ պէտք է կարողանային ինչ-որ մի շոշափելի ստանալիք Հայաստանի համար ցոյց տալ: Ահա դա է, որ նրանք չեն

կարող բացատրել հայ ժողովրդին՝ թէ ցեղասպանութեան գոհերի յիշատակի հաշուին ձեռք բերուած այս գործարքը ի՞նչ շոշափելի արդիւնք է տուել Հայաստանին. արդեօ՞ք ճանապարհը բացուեց, ինչպէս խոստանում էին՝ ոչ», - ընդգծեց Լեւոն Զուրաբեանը:

Նրա խօսքերով, ամբողջ գործընթացը պայմանաւորուած է Ղարաբաղեան կարգաւորմամբ:

Հարցին, թէ իսկ ի՞նչ էլք ունեն Հայաստանի իշխանութիւնները, արդեօք կարող են միակողմանիօրէն չեղեալ համարել արձանագրութիւնները՝ առանց թուրքիայի խորհրդարանի վաւերացմանը սպասելու, Զուրաբեանը արձագանքեց. - «Այս իշխանութիւնները այնպիսի մի վիճակի մէջ են յայտնուել, երբ նրանք չեն կարող հրաժարուել իրենց միջազգային պարտաւորութիւններից, որովհետեւ դա առաջին հերթին կը սպառնայ իրենց իշխանութեանը երկրում: Նման բան կարող էր անել մի իշխանութիւն, որը ունի ժողովրդի աջակցութիւնը: Հենց այդպիսի մը այն է, որ Սերժ Սարգսեանը գնացել է այդ արձանագրութիւնների ստորագրմանը միայն այն պատճառով, որ չունենալով ժողովրդի վստահութիւնը՝ նա փորձել է լեզիտիմութեան պաշարներ փնտրել արտասահմանում: Այնպէս որ, Սերժ Սարգսեանը ուղղակի հնարաւորութիւն չունի այդ գործարքից հրաժարուելու»:

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ «ԽՈՋԻ ԳՐԻՊԻ» ԿԱՍԿԱԾԵԼԻ 3 ԴԵՊՔ Է ՅԱՅՏՆԱԲԵՐՈՒԵԼ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՕ»:
Հայաստանում H1N1 վիրուսով վարակի կասկածելի 3 դէպք է յայտնաբերուել: Լաբորատոր փորձարկման համար անհրաժեշտ նմուշները Երկուշաբթի կ'ուղարկուի Լոնդոնի լաբորատորիա՝ հաստատելու կամ հերքելու վարակի առկայութիւնը Հայաստանում:

«Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում Հայաստանի առողջապահութեան նախարարի օգնական, «Խոզի գրիպի» դէմ պայքարի օպերատիւ յանձնաժողովի անդամ Շուշան Երանյանը տեղեկացրեց. - «Յինն էլ ուղարկուել է Լոնդոն: Ուրեմն 3 դէպք է: 2-ը հայ են, էջմիածնի քաղաքացիներ են: Բայց մենք պաշտօնապէս չենք կարող յայտարարել այդ դէպքի մասին, քանի դեռ Լոնդոնի լաբորատորիան պատասխանը չի տուել»:

Էջմիածնի նշուած 2 բնակիչները «Զուրթնոց» օդանավայան են ժամանել Մոսկուայից, երրորդը անձը իրանցի է, Երևան է ժամանել Դնեպրոպետրովսկից (Ուկրաինա):

Երկու հայերը բուժում են ստանում Նորքի ինֆեկցիոն հիւանդանոցում, երրորդը հիւանդը, ինչպէս «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում նշեց Առողջապահութեան նախարարութեան Պետական հիգիենիկ հակահամաճարակային տեսչութեան գլխավոր մասնագէտ Լիանա Թորոնեանը, արդէն լիովին առողջ է:

Առողջապահութեան նախարար Յարութիւն Քուշկեանը այսօր հրատարակել էր արտահերթ նիստ, որի ընթացքում քննարկուել են պատուաստանիւթի ձեռք բերման, հիւանդանոցների պատրաստուածութեան եւ այլ հարցեր:

«ՉՈՐՐՈՐԴ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ» ԹԵՐԹԸ ԱՐԳԵԼՈՒԵՑ, ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԲ «ՉՈՐՐՈՐԴ ԻՆՔՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ»

«Չորրորդ իշխանութեան» Նոյեմբերի 10-ի համարը լոյս չի տեսել: Դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայութեան (ԴԱՀԿ) աշխատակիցներն այցելել են «Չորրորդ իշխանութիւն» օրաթերթի խմբագրութիւն եւ ներկայացրել որոշում, որով, թերթի փոխխմբագիր Արմէն Բաղդասարեանի փոխանցմամբ, «թերթի տպագրումը պէտք է արգելուի, առաջին կէտով, երկրորդ կէտով, արգելուած է «Չորրորդ իշխանութեան» տպագրումը բոլոր այլ տպարաններին»:

Շուրջ մէկ ամիս առաջ «Գինդ» տպարանը դատական հայց էր ներկայացրել «Օգոստոս» գործակալութեան դէմ, որն այն ժամանակ տպագրում էր «Չորրորդ իշխանութիւն» թերթը: Դատական գործընթացը դեռ չի աւարտուել:

«Չորրորդ իշխանութիւն» թերթը այժմ հրատարակուած է այլ ընկերութեան՝ «Կողմնակի անձանց ՄեՍՊԸ-ի կողմից եւ անմիջական առնչութիւն չունի «Գինդ - Օգոստոս» դատական վէճի հետ:

Նոյեմբերի 10-ին լոյս է տեսել «Չորրորդ ինքնիշխանութիւն» թերթի անդրանիկ համարը՝ 5200 օրինակ տպաքանակով:

ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԴՈՂԱՆԸ ԽՈՍՏԱՆՈՒՄ Է ԼՈՒԾԵԼ ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՐԱՅ ՐԱՄԱՅՆՔԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

«ԹԵՐԹ»: Նոյեմբերի 6-ին Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը հանդիպել է Հայկական կրօնական ժողովի ատենապետ Արամ Արքեպիսկոպոս Աթեշեանի գլխավորած հայկական պատուիրակության հետ:

Վարչապետ Էրդողանը եւ Արամ Արքեպիսկոպոս Աթեշեան

Զրոյցի ընթացքում Արամ Արքեպիսկոպոս իր երախտագիտութիւնն է յայտնել վարչապետին նրա համար, որ Թուրքիայի հայ համայնքի կողմից բարձրացուած մի շարք հարցեր իրենց լուծումն են ստանում, եւ յոյս յայտնել, որ բոլոր միւս հարցերը ժամանակի ընթացքում նոյնպէս կը գտնեն իրենց լուծումը:

Հայկական կողմի ներկայացուցիչները նշեցին, որ համայնքային սեփականութեան մի շարք հարցեր արդէն իսկ լուծուել են, եւ համայնքին պատկանող սեփականութիւնն օրէնքի սահմաններում վերադարձուել է հայերին:

Արամ Արքեպիսկոպոս Աթեշեանի խօսքով, այլ սեփականութիւնները վերադարձնելու համար անհրաժեշտ համայնքային փաստաթղթերը պատրաստուած են: Նա չի նշեցրել է Թուրքիայի վարչապետին, որ հայկական համայնքն ունի 43 եկեղեցի, 17 վարժարան, հիւանդանոց եւ նման բազմաթիւ հա-

մայնքային հաստատութիւններ, որոնց միակ եկամուտն է համայնքի սեփականութիւն հանդիսացող շէնքերի վարձակալութեան գումարները:

Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը, իր հերթին, նշել է, որ ինքն «օտար չէ Թուրքիայի հայ համայնքին եւ գիտի, որ համայնքը խնդիրներ ունի»: Նա ասել է, որ խնդիրներ ունեն նաեւ այլ համայնքները, եւ, որպէս կառավարութեան ղեկավար, ինքը պարտաւոր է իմանալ դրանց մասին եւ աշխատել դրանց լուծման ուղղութեամբ: Նա հաւաստիացրել է, որ ժամանակի ընթացքում բոլոր հարցերն իրենց լուծումը կը ստանան, որի համար պէտք է աշխատանք տանեն համապատասխան նախարարները:

ՐԱՅԱՍՏԱՆՆ ՈՒ ՐՈՒՆԳԱՐԻԱՆ ՐԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԵՐ ՍՏՈՐԱԳՐԵՑԻՆ

Հանդիպում տեղի կ'ունենայ Սերժ Սարգսեանի եւ Հունգարիոյ նախագահի գլխավորած պատուիրակութիւններու միջեւ

«ԹԵՐԹ»: Հունգարիայի նախագահ Լասլօ Շոյոմի հրաւերով այսօր մեկնարկել է նախագահ Սերժ Սարգսեանի պետական այցը Հունգարիա: Անկախացումից ի վեր սա ՀՀ նախագահի մակարդակով առաջին պետական այցն է Կենտրոնական Եւրոպայի այդ երկիր:

Հունգարիայի նախագահի պալատում տեղի է ունեցել ՀՀ նախագահի դիմաւորման պաշտօնական արարողութիւնը, որից յետոյ Սերժ Սարգսեանը գրառում է կատարել Հունգարիայի նախագահական պալատի պատուաւոր հիւրերի գրքում: Այնուհետեւ տեղի է ունեցել Սերժ Սարգսեանի ու Լասլօ Շոյոմի առանձնազրոյցը, որին յաջորդել է ընդլայնուած կազմով բանակցութիւնները:

Նախագահ Լասլօ Շոյոմը նշել է, որ իր երկիրը Հայաստանին դիտում է որպէս կարեւոր գործընկեր, որի հետ պատրաստ է երկկողմ ու բազմակողմ ձեւաչափերում խորացնելու համագործակցութիւնը քաղաքական երկխօսութեան, առեւտրատնտեսական գործակցութեան, հումանիտար եւ այլ ոլորտներում:

Երկու երկրների ղեկավարները վստահութիւն են յայտնել, որ ստորագրուած փաստաթղթերն ու Բուդապեշտում բացուող հայ-հունգարական գործարար համաժողովը նոր լիցք կը հաղորդեն գործարար շուկաների ակտիւացմանը եւ հա-

մաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի յաղթահարմանը գուզահեռ կը նպաստեն Հայաստանի ու Հունգարիայի միջեւ առեւտրաշրջանառութեան ծաւալների աճին:

Բարձր մակարդակով բանակցութիւնների ընթացքում Սերժ Սարգսեանը հունգարացի իր գործընկերոջը տեղեկացրել է Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւնների կարգաւորման եւ Լեւոնային Ղարաբաղի հակամարտութեան բանակցային գործընթացների ներկայ փուլի մասին: «Մենք ցանկանում ենք առկայ խնդիրները լուծել առանց նախապայմանների, իսկ զոյգ ճանապարհով եւ յարաբերութիւններ հաստատել մեր հարեւանների հետ՝ առկայ ռեսուրսներն ուղղելով մեր տարածաշրջանի կայուն ու խաղաղ զարգացմանը: Համարում եմ, որ միայն համազործակցութեամբ է հնարաւոր տարածաշրջանում ապահովել զարգացում, տեւական խաղաղութիւն եւ կայունութիւն», - նշել է Սերժ Սարգսեանը:

Իր հերթին Հունգարիայի նախագահ Լասլօ Շոյոմը ողջունել է Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւնների կարգաւորման ուղղութեամբ արձանագրուած առաջընթացը եւ նշել, որ Հունգարիան աջակցում է երկու հարեւան երկրների միջեւ յարաբերութիւնների կարգաւորման գործընթացին:

ընդդիմութեան առաջնորդի գնահատմամբ, «յամառօրէն» չեն ուզէր օգտագործել ներքաղաքական խնդիրները լուծման եւ ազգային համերաշխութեան կայացման միջոցով Հայաստանի դիրքերը ամրացնելու եւ արտաքին մարտահրաւերները դիմազրաւելու միջոցները:

«Քանի որ կասկած չկայ, որ Սերժ Սարգսեանը հայ-թուրքական յարաբերութիւնների եւ Ղարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման հարցերում անհարկի գիշումների է գնում՝ օտարներից լեզիտիմութիւն ստանալու նպատակով, ապա ի՞նչն է նրան խանգարում, այդչափ նուաստանալու փոխարէն, ցանկալի այդ լեզիտիմութիւնը խնդրել սեփական ժողովրդից եւ ստիպուած չլինել այդպիսի գիշումներ կատարելու», - յայտարարած է Տէր-Պետրոսեան:

Ըստ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի, արդարութիւնը կը պահանջէ

րը կեանքի կը կոչուեն», - յայտարարեց Կովկասում եւ Կենտրոնական Ասիայում Հիւսիսատլանտեան դաշինքի յատուկ ներկայացուցիչը:

Այդուհանդերձ, Սիմոնսը նշեց, որ չնայած Դաշինքը խրախուսում է գործընթացը՝ այն վերաբերում է Հայաստանի եւ Թուրքիայի երկկողմ յարաբերութիւններին, հետեւաբար՝ ՆԱՏՕ-ն չի կարող միջամտել դրան եւ սատարել կողմերից ոեւէ մէկին:

Պատասխանելով Լեւոնային Ղարաբաղին առնչուող հարցին՝ Ռոբերտ Սիմոնսը վերահաստատեց ՆԱՏՕ-ի յայտնի դիրքորոշումը, ըստ որի՝ Ղարաբաղեան բանակցութիւններն ընթանում են ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի ձեւաչափի շրջանակներում, եւ Հիւսիսատլանտեան դաշինքը չի միջամտում այդ գործընթացին: Նա յոյս յայտնեց, որ Հայաստանի եւ Ադրբեյջանի նախագահների միջեւ եղած բազմաթիւ հանդիպումները նախադրեալներ կը ստեղծեն Ղարաբաղեան կարգաւորման գործընթացն առաջ մղելու եւ վերջնական լուծման հասնելու համար:

ԼԵՒՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Շարունակուած էջ 1-էն

խնդրանքը եւ, ընդհակառակը, Ղարաբաղի հարցում աւելի եւս մեծացնելու է ճնշումները Հայաստանի վրայ»:

Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը յայտնած է, որ իրավիճակը չափազանց նուրբ է եւ զգայուն, ինչ որ մեծ պատասխանատուութիւն կը պահանջէ թէ՛ իշխանութիւններէն, թէ՛ ընդդիմադրութեանէն, որոնք հաւասարապէս կանգնած են բարդագոյն խնդիրներու առջեւ. - «Բարդութիւնը մի կողմից, կայանում է նրանում, որ ներքաղաքական հակասութիւնները չխանգարեն հայ-

թուրքական յարաբերութիւնների եւ Ղարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման գործընթացներին, միւս կողմից, որ այդ գործընթացները գերծ մնան հայութեան համար վտանգաւոր ու անցանկալի զարգացումներից: Հայ Ազգային Գոնկիէսը մշտապէս առաջնորդուել եւ այսուհետեւ եւս առաջնորդուելու է պատասխանատուութեան այս գիտակցութեամբ՝ խուսափելով թէ՛ անխոհեմ գործողութիւններից, թէ՛ քաղաքական մաքսիմալիզմից, եւ հաշուի առնելով, առաջին հերթին, պետական շահը»:

Իշխանութիւնները, սակայն,

նշել, որ Սերժ Սարգսեան միայնակ չիրագործեց հայ-թրքական արձանագրութիւններու ստորագրման ծրագիրը: Այդ հարցին մէջ իրեն անվերապահ աջակցութիւն ցուցաբերեցին՝ կոալիցիայի անդամ կուսակցութիւնները, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը, նախագահին առընթեր Հանրային Խորհուրդը, Հայաստանի «քրէաօլիգարխիկ տնտեսական վերնախաւը», եւ վերջապէս, ողջ «նոմենկլատուրային մտաւորականութիւնը»:

«Անգէն աչքով իսկ նկատելի է, որ ի տարբերութիւն Գոնկիէսի, որը հայ-թուրքական արձանագրութիւններին ընդդիմացաւ ու չալ քաղաքականութեան դիրքերից, միւս ուժերը խնդրել տեղափոխեցին զաղափարախօսական հարթութիւն, այսինքն, Հայ դատի ոլորտ, որը ոչ մի կապ չունի ուժալ քաղաքականութեան եւ մեր երկրի իրական շահերի հետ», ըսած է Տէր Պետրոսեան:

ՐԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԵՁ ՀԱՅ-ՍԵՐժԱԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՆ ՊԵՏՔ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ

Իր նախագահութեան ընթացքում Սերժ Սարգսեանը մի տասը անգամ հանդիպել է Ռուսաստանի նախագահի հետ, առնուառանգ եթ անգամ՝ Իլհամ Ալիևի հետ, երկու անգամ՝ Աբդուլլա Գիլչի հետ, մի տասը-տասնհինգ անգամ՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հետ: Այդ նոյն ժամանակահատվածում Հայաստանի ընդդիմութեան ղեկավարների եւ ժողովրդի հետ Սերժ Սարգսեանը ոչ մի անգամ չի հանդիպել: Զեւական միջոցառումներ, իհարկէ, եղել են, բայց լուրջ երկխոսութիւն չի եղել: Լուրջ խօսակցութիւնները Սերժ Սարգսեանը միայն արտաքին աշխարհի հետ է վարում: Հարց է ծագում՝ ինչո՞ւ է այդպէս:

Ամբողջ ինդիւրն այն է, որ Սերժ Սարգսեանի «գրուցակիցները» իւրաքանչիւրը, բնականաբար, իր շահն ունի եւ Հայաստանից ինչ-որ բան է պահանջում: Թուրքերն, օրինակ, ուզում են, որ մենք հրաժարուենք Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչումից, ադրբեջանցիներն ուզում են ետ ստանալ ազատագրուած տարածքները, ռուսներն ուզում են, որ Հայաստանը շարունակի ֆորպոստ մնալ եւ այդպէս շարունակ: Կարո՞ղ է արդեօք Սերժ Սարգսեանը բաւարարել այդ պահանջները: Այո, կարող է: Թուրքերի հետ արձանագրութիւնները ստորագրեց, ազատագրուած տարածքների հարցն ընթացքի մէջ է, ռուսները մեզ անձեռոցիկի վրայ խզեցած հրահանգներ են ուղարկում եւ այլն: Այսինքն՝ Սերժ Սարգսեանի այդ հանդիմանումները ձեւական չեն, դրանք կոնկրետ արդիւնքներ են ունենում: Սերժ Սարգսեանը հանդիպում է միայն նրանց հետ, ում տալու բան ունի եւ ակնկալում է դրա դիմաց մի ուրիշ բան ստանալ:

Թէ ինչ են ուզում թուրքերն, Ադրբեջանը, Ռուսաստանը եւ միւսները՝ հասկանալի է, իսկ ի՞նչ է ուզում Հայաստանի ժողովուրդը: Հայաստանի ժողովուրդն ուզում է կեանքի տանելի պայմաններ, ժողովրդավարական ազատութիւններ, նորմալ մրցակցային դաշտ, կարգուկանոն, օրէնքի գերակայութիւն: Ի վիճակի՞ է արդեօք Սերժ Սարգսեանն ապահովել այս ամէնը: Իհարկէ ի վիճակի չէ: Հետեւաբար՝ սեփական

կան ժողովրդի հետ երկխոսութիւնն անիմաստ է դառնում: Ի՞նչ իմաստ ունի երկխոսութիւնը, եթէ դիմացինը պահանջում է մի բան, որը նրան տալ չես կարող:

Ասուածի մէջ չափազանցութիւն չկայ, Սերժ Սարգսեանն իսկապէս ոչ թէ չի ցանկանում, այլ չի կարող լուծել այդ ինդիւրները: Ժողովրդավարական ազատութիւնների մասով, իհարկէ, ցանկութիւն էլ չունի (որովհետեւ անմիջապէս կը կորցնի իշխանութիւնը), բայց միւս հարցերում էականը նրա անգորութիւնն է: Հասարակ մի օրինակ բերենք: Հովիկ Աբրահամեանի եղբայր Զոնիկն Արտաշատում բառիս բուն իմաստով տեղորի է ենթարկում ժողովրդին, օրը ցէչտով ոստիկանների ներկայութեամբ կրակում է իր «հակառակորդների» տների վրայ եւ այլն: Հիմա ինչ էք կարծում, Սերժ Սարգսեանը կարո՞ղ է այնպէս անել, որ նա քրէական պատասխանատուութեան ենթարկուի: Կամ, ասենք, կարո՞ղ է այնպէս անել, որ բիզնեսում մրցակցային դաշտ ապահովուի, եւ ով ցանկանայ՝ վառելիք կամ շաքարաւազ ներմուծի: Իհարկէ չի կարող, որովհետեւ եթէ նոյնիսկ դատախազութեանը կամ ոստիկանութեանը կարգադրի զբաղուել այդ հարցերով, նրանք կը ձեւացնեն, թէ զբաղուում են, յետոյ կը զեկուցեն, որ ամէն ինչ նորմալ է, «յանցակազմ չկայ»: Ի՞նչ պիտի անի, հո օրուամէջ ոստիկանապետ կամ դատախազ չի՞ փոխելու: Արդիւնքում ստացւում է, որ Սերժ Սարգսեանը բացարձակապէս չի վերահսկում իրավիճակը երկրի ներսում, ընդ որում՝ ամենամեծ վերահսկելի հենց իր «քաղաքական յենարանն է»: Նա շրջապատից որեւէ մեկին պատժել, բայց նոյնիսկ այդ դէպքում ստիպուած պիտի լինի նրա փոխարէն ճիշդ նոյնպիսի մեկին նշանակել, ու իր շրջապատին էլ «ատչոտ տալ», թէ ինչու պատժեց կոնկրետ այդ յանցագործին: Ինչ է, նա չէ՞ր ցանկանայ մէկ-երկուսին հրապարակաւ պատասխանատուութեան ենթարկել (ասենք, նոյն Զոնիկի «տեղորիստական գործունէութիւնից նրան ի՞նչ օգուտ): Բայց չի կարող, որովհետեւ համակարգը կը փլուզուի: Ժիշդ այդպէս էլ չի կարող մարտի 1-ի ոճրագործութեանը մասնակցած որեւէ ոստիկանի պատժել, որովհետեւ եթէ

նման բան անի, չաջորդ անգամ ոստիկանական համագործակցութեանը իր հրամանը չեն կատարի:

Պարագոքսալ իրավիճակ է, բայց ստացւում է, որ Սերժ Սարգսեանը Հայաստանում միայն մի ոլորտ է վերահսկում՝ քաղաքական դաշտը: Խօսքը՝ հասկանալի է, «յաճախորդ» քաղաքական ուժերի մասին է: Իսկ ինչո՞ւ է այդպէս: Որովհետեւ իրական ընդդիմութեանը նա տալու բան չունի, ժողովրդին տալու բան չունի, իսկ «յաճախորդ» ուժերին՝ ունի: Այդ ոլորտում «բազարի տեղ

կայ», իսկ Սերժ Սարգսեանը չփուլում է միայն նրանց հետ, ում հետ «տալիք-առնելիք» ունի:

Փոխարէնը՝ ժողովուրդը Սերժ Սարգսեանից «ստանալիք» ունի: Եւ իզուր են «յաճախորդները» փորձում այնպէս անել, որ ժողովրդի դժգոհութեան ալիքն ուղղուի, ասենք, դէպի Թուրքիա, Ադրբեջան, Արեւմուտք ու յայտնի չէ, թէ էլի որտեղ: Ժողովուրդը նրանցից որեւէ ակնկալիք չունի: Մեր պարտք ու պահանջը Սերժ Սարգսեանից է, եւ վաղ թէ ուշ նա ստիպուած է լինելու վճարել:

ԱՅՈ ՇՈՒՇԻՆ ՄԵՐՆ Է ԵՒ ՊԻՏԻ ՄԱՅ ՄԵՐՈ

Շարունակուած էջ 1-էն

քիւնը կը դիմագրաւէ ֆաղափական որոշ դժուարութիւններ, խոչընդոտներ, որոնք կ'ուշացնեն անոր միջազգային նախաձեռնումը: Տարակոյս չկայ, որ ուշ կամ կանուխ այդ արգելիքները պիտի վերացուին եւ Արցախի պիտի վայելէ միջազգային նախաձեռնում:

Արցախի անկախութեան ձեռքբերման պայքարի նախնային ստացուած ընդհանուր վնասներու շարքին, մեծ եղաւ կորուստը նաեւ արիւնաբաւ Շուշիին: Ան իր ֆաշարի կորիւններուն նախապայմանութեան կորիւններուն, արձանագրեց նիւթական հսկայական կորուստներ: Քանդուեցան բնակարաններ, կրթական հաստատութիւններ, դարմանատուներ, հիւանդանոցներ, փողոցներ, այգիներ, ելեմտրական սարքեր եւ ջրամբարներ, հանրային հաստատութիւններ, որոնք անելի մատնեցին մեր հայրենի ու եղբայրները:

Հերոսական Շուշիին այսօր կը դիմէ հայ Սփիւռքին, աշխարհով մէկ ապրող հայ մարդուն, որ վերականգնեն Շուշին, վերածաղկեցնեն հերոսներու թափած արեամբ կանգուն պահուած կիսափառ Շուշին: Վերստին ծաղկեցնեն անոր դարաւոր արուեստը, մշակոյթը եւ ազգային արժանապատուութեամբ հպարտ Շուշին:

Շուշին կարիքն ունի վերականգնելու իր կրթական կեանքը, որուն համար հարկաւոր է կառուցել նոր դպրոցներ, որոնք օժտուած ըլլան արդի ըմբռնումներով կառուցուած կրթական, մարզական, զբօսանքային եւ առողջապահական օբյեկտներով: Շուշին ստիպողական հիւան-

դանոցներու՝ կարիքն ունի արդիական առումով առողջապահական կեդրոններու, կարեւոր ըստ արժանույն լիարժէք բժշկական հոգածութիւն մատուցելու մեր կարիքաւոր երեխաներուն, հոյրերուն, եղբայրներուն, ծնողաց, բոլորին հաւասարապէս:

Շուշին ստիպողական կարիքն ունի, բնակարաններու ապահովման, որոնք լրացուցած ըլլան բնակարանային մահուր պայմանները: Շուշին կարիքն ունի ըմպելի եւ գործածական շուրի առօրեայ մատակարարման:

Մեր անվերապահ պատգամն է ամէն ազգի հայ մարդու, անկախ իր դաւանանքէն եւ գաղափարական դիրքորոշումէն, բերել իր նիւթական նպաստը Շուշիի վերականգնումի աշխատանքներուն, այն հաստատ համոզումով, թէ անով՝ աշխարհի երեսն ի վեր վերցուած յանձնառութիւն է կատարածը հայրենի մէն մի հողաշերտը կեանքի գնով պաշտպանելը իր նուիրական պարտականութիւնն է:

Այդպէս ըրաւ Շուշեցիին, անցնող դարերուն: Հերթը մերն է հատուցելու Մեր Շուշիին:

Authorized Agent
Blue Shield of California
An Independent Member of the Blue Shield Association

A.B.A. INSURANCE SERVICES

SERVING SINCE 1975

BEDROS S. MARONIAN

(818) 500-9585
CA LIC. #0494056 • BMaronian@AOL.com

FAX 500-9308 ABA INSURANCE SERVICES 805 E. Broadway . Glendale, CA 91205

ԵՐԲԵՔ ՈՒՇ ԶԷ ՎԵՐԱՔՆՆԵԼՈՒ ՁԵՐ ԱՊԱՌՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ԱՁԳԱՅԻՆ

ՎԱՅԵԱՑԵ - ԲԱՂԱՔԱՎԱՆ ԸՈԳԵՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

Թուրքիայի խաղաղեցնելու ռազմավարությանը չի կարող աշխատել... Որպեսզի այն աշխատելու դեպքում 90 տարի առաջ Ամերիկայի ԱՄՆ-ը չի կարող...

ՅՈՒՎԱՆՔ ԽՈՒՐՇՈՒԴԵԱՆ (ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՀԱՅՎԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՓՈՐՁԱԳԵՏ)

Դարեր ի վեր Հայաստանում իրար հետ, իրար մեջ, նույն մարդու մեջ ապրել է երկու ժողովուրդ: Առաջիններին անուանել ենք ծուր, երկրորդներին՝ յոզնաճներ: Հնուց են գալիս յոզնաճները եւ հնուց են գալիս ծուրը: Ծուրը՝ միշտ խանդավառ, ոգեղեն եւ մեծահոգի: Երկրորդները՝ միշտ հոգով յոզնաճ, «աշխարհից նեղացած»:

Ծուր էին Արգիշտին ու Արտաշեսը, ծուր էին Տիրգրանը, Պապը եւ Վարդանը, օտար Կիլիկիայում նոր Հայաստան պետութիւն ստեղծած հայ պիլիզորմները, ծուր էին Նժդեհը եւ Չարենցը: Երկրորդները՝ յոզնաճ էին օտարի դէմ չըմբոստացած այն հազարները, որոնք ոչ թէ ընկան գէշերը ձեռքին, այլ մորթուցին՝ աղերսանք շուրթերին եւ պատրանքները մտքերում, կամ սովահար եղան դրախտային բերրիութիւն ունեցող հայրենիքում:

Յոզնաճ էին սեփական կաշին փրկելու համար իրենց աղջիկներին օտարներին հնազանդ յանձնած եւ որդիներին թշնամու մամուլաքայլով եւ ենիչերացու տուած հազարաւորները, յոզնաճ էին հայրենիքը լքելու մէջ դարեր շարունակ հեշտ «փրկութիւն» գտած, իսկ յետոյ էլ օտարների մէջ ձուլուած հարիւր-հազարաւորները:

Երկու միլիոնանոց սովետահայութիւնը իր ծուր պարը պարեց երրորդ Ռայխի աւերակներին, սուեց հազարաւոր հերոսներ, իսկ հազարաւոր մեր ծուր ախպեր-ախպարները դարձի ճամբան բռնեցին եւ վերադարձան իրենց կիսատոված, բայց ոգեղէն հայրենիք:

Իսկ միւս ժողովուրդը՝ յոզնաճը, որ արդէն հասցրել էր դարասկզբին հեղեղել ողջ աշխարհը իր ինեղձ, տառապալի «լացակուծ» մած երգերով՝ եւ դրանով խայտառակել իր ծուր պապերին՝ լաւագոյն դէպքում արժանանալով աշխարհում նանսենեան խղճահարութեան, իսկ վատագոյն դէպքում՝ գերմանավայել զգուանքի, այժմ իր «հոգու հանգստութիւնը»՝ իր այդ Ազուալաբարը գտել է «որտեղ հաց՝ այնտեղ կաց»-ում, մերթ ընդ մերթ դուրս գալով իր այդ ժայռից՝ թակելու համար աշխարհիս դուները եւ տեսնելու՝ արդեօք աշխարհն արդէն արդար է դարձել:

Այսօր էլ հայ ծուրը երազում են ուժեղ եւ ազատ պետութիւն կառուցել, ապա ոգեղէն եղերքներ նուաճել աշխարհից, գերել մարդկութեան սիրտը, իսկ յոզնաճները՝ սեփական երկրում յանուն ազատութեան եւ արժանավայել կեանքի պայքարելու փոխարէն, կրկին յուսահատ եւ նեղացած, լքում են կենաց ծառը՝ գունամթափ եւ թոռո-

մած տերեւների պէս եւ միակ բանը, որ կ'ուզենային «նուաճել» աշխարհից՝ աշխարհի խղճահարութիւնն է, գթասրտութիւնն ու կարեկցանքը:

Բայց եթէ յոզնաճների հոգում Փոքր Մհերը իր մէջ փակել է ծուր Դաւթին եւ ինքն էլ փակուել Ազուալաբարում, ապա ծուրի հոգում Դաւթի ճանճը իր տէր է: «Մենք կուրի, պատերազմի սովոր էնք, մեր գէշերը բահն է եւ խոնարհութիւնը», - ասում էին Մուսա լեւոնի յոզնաճ բնակիչները, մինչեւ որ մի քանի ծուր չջարդեցին նրանց հոգու Ազուալաբարը եւ չգաւթացրին նրանց ոգու Մուսա սարերը: Երկու ժողովուրդ. երկուսն էլ մեզանում են, երկուսն էլ մենք ենք, երկուսն էլ կան իւրաքանչիւրիս մէջ:

Խաղաղութիւն եւ ուզում՝ պատրաստուիր պատերազմի

(Պէտք է ընտրենք, թէ ինչ ենք ուզում դառնալ՝ Եւրոպայի «աղքատ ազգականը», թէ ուժեղ պետութիւն, որը իւրաքանչիւրի համար կը լինի ցանկալի դաշնակից): «Պատերազմի» եւ «խաղաղութեան», թէ՞ «ազգային պաշտպանութեան» եւ «ազգային կապիտուլիացիայի» կուսակցութիւնները: Որեւէ բանական մարդ արարած պատերազմ կամենալ չի կարող: Առաւել եւս՝ հայ տեսակը: Դա է ապացուցում մեր պատմութիւնը. հայերը կամ գոնէ հայկական պետութիւնն երբ երբեք նուաճողական պատերազմներ չեն վարել, այլ միայն՝ պաշտպանողական կամ ազատագրական:

Այս իմաստով, մեզանում «խաղաղութեան» կուսակցութիւն յանրաւի անուանուած են այն ուժերը, որոնք խաղաղութիւն ապահովելու միակ ճանապարհը մեր «փոքր» եւ «թոյլ» ազգի համար տեսնում են սեփական երկրի ազգային-պետական շահերի հաշուին հակառակորդներին զիջումներ անելու եւ դրանով վերջիններս հանգրտացնելու, խաղաղեցնելու եւ ապա միջազգային երաշխիքներ ստանալու մէջ (նմանուելով կկուրի՝ յայտնի հեքիաթից), որոնք իրականում պէտք է անուանել «ազգային կապիտուլիացիայի կուսակցութիւններ»:

Իսկ «պատերազմի կուսակցութիւն» են անուանարկուած այն ուժերը, որոնք խաղաղութեան հասնելու եւ այն պահպանելու լաւագոյն, երբեմն էլ՝ միակ ձեւը պատերազմին պատրաստ լինելն ու գերազանցապէս սեփական ներուժին ապաւինելն են համարում. այս ուժերին իրականում շատ աւելի ճիշտ կը լինի անուանել «ազգային պաշտպանութեան կուսակցութեան» ներկայացուցիչներ:

Հայաստանի համար խիստ վտանգաւոր է, երբ խաղաղութեան վերաբերելով սեփական ցանկութիւնները բխցնում են իրենց «խաղաղութեան կուսակցութիւն» համարող ուժերի՝ իրականութիւնը տեսնելու ունակութիւնը: Իսկ իրա-

կանութիւնն այն է, որ Թուրքիան հզոր, անկանխատեսելի եւ անկառավարելի պետութիւն է, որում վեատերնիզացիայի գործընթացները նոր-նոր են թափ հաւաքում, այն էլ միայն նրա ծայր արեւմուտքում: Մինչդեռ թէ՞ իսլամական եւ թէ՞ ազգայնական հոսանքներն այսօր այդ երկրում գերիշխող են: Որպէս երիտասարդ եւ դինամիկ տեմպերով զարգացող ազգ, թուրքերի մօտ էքսպանսիոնիստական մղումները անչափ ուժեղ են, իսկ եվրոպական մշակոյթի հանդէպ «պաշտպանական» մեխանիզմները՝ գորեղ (դրա վառ ապացուցն է աղապտացիայի եւ ասիմիլիացիայի այն աննշան տեմպերը, որոնք առկայ են Արեւմտեան Եւրոպա տեղափոխուած թուրքերի շրջանում):

Որպէս արդիւնք՝ ազգայնական հոսանքը սոցորուած է պանթուրիզմի գաղափարաբանությամբ, իսկ իսլամականը՝ պանիսլամիզմի: Երկուսը միասին, սերտ համագործակցելով, դաստիարակում են նոր սերունդը՝ հայեատյացութեան գաղափարներով:

Դպրոցներում ցուցադրում են ֆիլմեր, որտեղ հայերը դաւադրաբար կոտորում են խաղաղ թուրք բնակիչութեանը, տարածում քարտէզներ, որտեղ Հայաստանը Թուրքիայի մասն է: Եւ սա ոչ թէ պատմական քարտէզներ են, այլ՝ ապագային միտուած:

Որպէս երիտասարդ եւ դինամիկ տեմպերով զարգացող ազգ, թուրքերի մօտ էքսպանսիոնիստական մղումները անչափ ուժեղ են, իսկ եւրոպական մշակոյթի հանդէպ «պաշտպանական» մեխանիզմները՝ գորեղ (դրա վառ ապացուցն է աղապտացիայի եւ ասիմիլիացիայի այն աննշան տեմպերը, որոնք առկայ են Արեւմտեան Եւրոպա տեղափոխուած թուրքերի շրջանում):

Նման պայմաններում հայաս-

տանեան «ազգային կապիտուլիացիայի կուսակցութեան» ներկայացուցիչները, որքան ուզում է կրկին «խաղաղութիւն» մոգական բառը, ինչպէս եւ «հաշտեցում», տարածքային պահանջներից հրաժարում է, «դէ-ֆակտո սահմաններ դէ-իւրէ ճանաչում», «հարեւանների միջեւ նորմալ յարաբերութիւններ՝ փոխադարձ, ինչպէս եւ այլ հարեւանների տարածքային ամբողջականութեան ճանաչման հիման վրայ» դրոյթները, նախաստորագրեն, ապա եւ ստորագրեն համապատասխան նախապայմաններով օժտուած արձանագրութիւնները, միւսնոյն է՝ Թուրքիայի համար դա լինելու է հայ ազգային շահերի դէմ սկսուած արշաւի սկիզբը միայն:

Թուրքիային (ինչպէս եւ Ատրպէյճանին) խաղաղեցնելու ռազմավարութիւնը չի կարող աշխատել, քանի որ դրա նախադրեալները չկան: Որպէսզի այն աշխատէ՝ դեռ 90 տարի առաջ Անդրանիկն ու Նժդեհը իրենց պէտք է «խեղճ պահէին», Թուրքիայի դէմ ուղղված ԱՄԱԼԿ-ի պատժամիջոցները չպէտք է լինէին, Հայաստանում թուականներին «Մեր հողերը» կոչելով բազմամարդ հանրահաւաքներ չպէտք է կազմակերպուէին, Ցեղասպանութեան ճանաչման միջազգային արշաւը հայութեան կողմից չպէտք է խրախուսուէր, վերջապէս, պէտք էր թողնել Ատրպէյճանին, որ հանգիստ արժանացնի Արցախը Նախիջեւանի ճակատագրին: Այն ժամանակ, թերեւս, կարելի կը լինէր համոզել Թուրքիա-Ատրպէյճանին մեր «բարի մտադրութիւնների», «հարեւանների հետ հաշտ ու խաղաղ ապրելու ցանկութեան» մասին: Բայց այս ամէնը տեղի է ունեցել եւ փառք Աստուծոյ, որ տեղի է ունեցել: Ուրեմն պատրաստ լինենք պատերազմի, որպէս-

Շաք.ը էջ 17

Advertisement for 'ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎՆԱՄՆԵՐԸ' (The Peace and its Victims). It includes contact information for 'ՀԲԸՄ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ԹԱՏԵՐԱՆՈՒՄ' at 2495 E. Mountain, Pasadena, CA, with phone number 626-794-7942 and website www.itsmyseat.com. It also features an illustration of a man and a woman in traditional attire.

ՀՈՒՍԵՆԱՆ

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՍԸ ՄԱՅԻՍԹՐՈ
ՀԵՆՐԻԿ ԱՆԱՍՅԱՆԻ ՀԵՏ

ՅԱԿՈՒՑԵՐԵԱՆ

Կեանքի մէջ կրնայ պատահիլ որ առիթ մը ներկայանայ ձեզի, հանդիպելու անուանի արուեստագէտի կամ մտաւորականի մը, որուն հետ թէեւ անձնական ծանօթութիւն ունեցած չ'ըլլաք անցեալին, սակայն զինք ճանչցած ըլլաք իր գործերէն՝ իր յօդուածներէն եւ կամ ուրիշներուն կողմէ իր մասին գրուած գրութիւններէն, բայց դժբախտաբար այդ հանդիպումը եղած ըլլայ շատ կարճ, առիթ չընծայելով ձեզ ակելի երկար կարենալ խօսելու ակելի մօտէն իրար ծանօթանալու:

Ահա այդպիսի առիթ մըն էր ինձ ներկայացողը, որ կարճ ծանօթութիւն մը ունենամ մայեսթրօ Հենրիկ Անասեանի հետ:

2003ի Յունիս ամիսն էր, երբ Նիւ Ճըրզիի Շուշի պարախումբը պատրաստուած էր իր 10-ամեակը տօնելու մեծ պատրաստութեամբ, որը նոյն ատեն նուիրուած էր Արամ Խաչատուրեանի 100-ամեակին:

Յատկապէս Հայաստանէն հրաւիրուած էր Արա Գէորգեան, իր նուագախումբով մաս կազմելու ելոյթին: Նաեւ Նիւ Եորքի երաժշտանոցէն մօտ 15 հոգիներ, իրենց մասնակցութիւնը պիտի բերէին զանազան նուագարաններով: Իսկ այդ բոլորին համար որպէս վարիչ (conductor) Գալիֆորնիայէն հրաւիրուած էր յայտնի երաժշտագէտ մայեսթրօ Հենրիկ Անասեան:

Աղջիկս ու փեսաս գործօն անդամներ են Շուշի պարախումբի վարչութեան մէջ: Իրենց երկու աղջիկները (այսինքն մեր երկու թոռնուհիները) տարիներ շարունակ մաս կազմած են պարախումբին:

Օրը Շաբաթ էր: Աղջիկս ելոյթի սրահէն ներս որոշ կարգադրութիւններով զբաղուած էր: Փեսաս առաջարկեց ինձ որ միասին հիւրանոց երթանք, մայեսթրօ Հենրիկ Անասեանը բերելու ելոյթին սրահը, ուր իր առաջին ու վերջին, միակ ընդհանուր փորձը պիտի կատարէր, յաջորդ օրուայ ելոյթին համար:

Գացինք: Տեսանք պրն. Անասեանը իր համեստափայլ տիկնոջ հետ միասին, որոնք կը սպասէին հիւրանոցի սպասման սրահին մէջ: Սովորական ինքնածանօթացումէ ետք, մեքենային մէջ մտանք ու ճամբայ ելանք:

Ճամբու ընթացքին պրն. Անասեան ըսաւ. Դուք ըսիք թէ ձեր անունը Յակոբ Տէրեան է, այնպէս չէ՞:

Ըսի, այո այդպէս է: Սկսաւ թուել իրեն ծանօթ բոլոր Տէրեանները, վահան Տէրեանէն սկսել, հարց տալով թէ արդեօք ոեւէ մէկուն հետ ազգագրական կապ մը ունէի՞:

Բացատրեցի որ իմ մականունս Տէյիւրմէնճեան էր, սակայն ես զայն փոխած էի Տէրեանի, Ամբրիկեան քաղաքացիութիւն ստացած օրս:

Հարց տուաւ թէ ինչ էր պատճառը փոխելուս:

Ըսի, ամենազլխաւոր ու հիմնական պատճառը թրքերէն ըլլալն էր, ինչ որ պէտքը զգացի զայն հայացնելու երկրորդ՝ դիւրացնելու համար գրութիւնը, ինչ որ ակելի հեշտ է անգլերէնով գրել Տէրեան, քան Տէյիւրմէնճեան: Մա-

նաւանդ ըսի, զիտենք որ այս մականունները թուրք մուխթարներուն կողմէ մեզի շնորհուած են, որոնք ընհանրապէս առնչուած են հօրը արհեստին հետ, ինչպէս եթէ սափրիչ է, (պէրպէր), եղած է Պէրպէրեան, եթէ պայտագործ էր (նալպանտ), Նալպանտեան եւայլն: Որով, հեռուներէն եկած արմատական մականուններ չեն անոնք մեզ համար: Ուրեմն ինչ իմաստ ունի տակաւին պահել այդ թրքերէն մականունները:

Ըսաւ: Շատ խելացի գործ տեսած էք այդպէս ընելով: Ես կը խորհիմ որ ազգովին պէտք է ձերբազատուիլ այս թրքերէն մականուններէն:

Թէեւ ձեր մականունը կու գայ արհեստէ մը, որ այդքան ալ վարկաբեկիչ չըլլալով հանդերձ, դուք փոխած էք այն, պարզապէս թրքեփոխած ըլլալուն համար: Սակայն անդին կան տակաւին այնպիսի վարկաբեկիչ եւ նուաստացուցիչ մականուններ, զորս մարդիկ դեռ կը պահեն... չեմ զիտեր ինչու:

Ան ըսաւ.

- Գիտէք թէ ինչ եղած է մեր մականունը:

- Ի՞նչ եղած է:

- Մեր մականունն ալ եղած է Սէյիւրմէնճեան, այսինքն չըսող, չխօսող:

- Ուրեմն դուք ալ հայացուցած էք ձեր մականունը:

- Ոչ ես, այլ լուսահոգի հայրս որ գրագէտ մարդ էր, զայն հայերէնի վերածած է բառացի թարգմանութեամբ եւ ըրած է Անասեան, որ նոյն իմաստը ունի, չըսող, չխօսող:

Պրն. Անասեան գնահատանքով կը խօսէր իր հօրը մասին, որ իրմէ առաջ այդ սրբագրութիւնը կատարած էր արդէն, իրեն շնորհելով հայերէն մականուն մը:

Մեր շատ հաճելի խօսակցութիւնը սակայն, հոս ակամայ վերջ կը գտնէ, քանի որ հասած ենք արդէն ելոյթին սրահը: Երկուստէք իրարու յաջողութիւն մաղթելէ ետք կը բաժնուինք իրարմէ: Պրն. Անասեան իր համեստափայլ տիկնոջ հետ միասին կ'ուղղուին դէպի սրահ, իսկ մենք կը վերադառնանք մեր գործերուն:

Յաջորդ օր հոն ենք բոլորս, զիտելու եւ վայելելու Շուշի պարախումբին ելոյթը: Հազար հոգի-

նոց սրահը լեցուն է ամբողջութեամբ:

Բեմը սքանչելիօրէն զարդարուած է Արամ Խաչատուրեանի 100-ամեակի եւ Շուշի պարախումբի 10-ամեակի նուիրուած զարդարանքներով: Բեմին ետին դաշնամուրին առջեւ կանգնած է Արա Գէորգեան, իր անբաժանելի գլխարկով: Աղին իր նուագախումբի անդամները, իսկ ձախին Նիւ Եորքի երաժշտանոցի նուագողները, որոնք ամբողջ բեմի լայնքին լեցուցած են բեմին յետնամասը:

Այդ բոլորին դիմաց իր փոքրիկ ամպիոնին վրայ հաս մայեսթրօ Հենրիկ Անասեան, որ իր ցպիկին ազդարարութեամբ կը «խօսեցնէ» իւրաքանչիւր նուագողը իր ժամանակին, մինչ Շուշի պարախումբի աղջիկները կը պարեն իրենց հեզաճկուն պարերը:

Մթնոլորտը այնքան խանդավառ է, որ իւրաքանչիւր պարի վերջաւորութեան ժողովուրդը խելացեղ կը ծափահարէ իր բերկրանքն ու հիացումը յայտնելով:

Ի տես այդ խանդավառ մթնոլորտին ես ալ իմ հիացմունքիս հետ մէկտեղ կը մտածեմ պրն. Անասեան-

Շաբ.բ էջ 18

ՀՈՒՍԵՆԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈ
ՆՎԻՐՎԱԾ՝

ՀԵՆՐԻԿ ԱՆԱՍՅԱՆԻ
ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ-ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ 50 - ԱՄՅԱԿԻՆ ԵՒ
«ՄԻՓԱՆ» ԵՐԳՉԱՆՄԲԻ 30 - ԱՄՅԱԿԻՆ

Հովանավորութեամբ՝
Հյուսիսային Ամերիկայի Հայ Եկեղեցու Արևմտ. Թեմի Առաջնորդ,
Գերշ. ՀՈՎՆԱՆ ԱՐՔ. ՏԵՐՏԵՐՅԱՆԻ
Նախագահութեամբ՝
Տեր և Տիկին ՊԵՏՐՈՍ ԵՒ ԿԱՐԻՆԵ ՏԱՂՅԱՆՆԵՐԻ
Մասնակցութեամբ՝
Մեծակատարների, «ՄԻՓԱՆ» երգչախմբի
Գեղ. ղեկավար՝ ՀԵՆՐԻԿ ԱՆԱՍՅԱՆ
Խմբավար՝ ՍԱՄՎԵԼ ՎԱՐՈՍՅԱՆ
Դաշնակահար՝ ԼԵՒՈՆ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ
Հանդիսավար՝ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՖՈԴՈՒԼՅԱՆ

Երեկոն տեղի կունենա՝
2009 թ. Դեկտեմբերի 6 - ին, երեկոյան ժամը 6 - ին,
Հոլիվուդի Taglyan Cultural Complex - ում
(Հասցե. 1201 N. Vine Str. Hollywood, Ca 90038)

Մուտքը հրավիրատուներով
Ընկերային ժամ՝ երեկոյից հետո

Մանրամասնությունների համար զանգահարել.
(323) 466-3726, (323) 660-7152, (323) 807-7878, (626) 437-1082

ՅԵՌՈՍԱՄԱՐՏ

ՄԴՅԿ ՎԱՆԻԿ ՄԱՍՆԱԾԻՂ ՅԱԾՆՈՅ ՅԵՌՈՍԱՄԱՐՏԻ 89ՐԴ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ՄՈՆԹՐԵԱԼԻ ՄԵՋ

ՄԱՐՈՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Մոնթրեալի ՄԴՅԿ «Վանիկ» մասնաճիւղը իր գաղափարական պարտականութեան վրայ, Շաբաթ եւ Կիրակի, 10-11 Հոկտեմբեր, 2009ին, իր 7րդ տարին հանդիսանալով տօնախմբեց «Հնչակեան Հա-

եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Տ. Կոմիտաս Քհնյ. Միրզախանեան, մատաղը օրհնեց, որմէ ետք ներկաները սկսան երգել ազգային-յեղափոխական երգեր:

Տղոց գաղափարի պոռթկումն ու ոգեւորութիւնը հասած էր գաթնակէտին, սկսան երգել

Աւանդական եփտապուր մատաղը պատրաստելու ընթացքին

ճրնի» 89րդ հերոսամարտի տարեդարձը:

Շաբաթ երեկոյեան Լաւալի Սուբ Խաչ եկեղեցւոյ շրջափակը հաւաքուած ընկեր-ընկերուհիներ անցած էին գործի: Տղոց մէկ մասը աւանդական ճիտապուր մատաղը պատրաստելու գործին, իսկ միւս մասը խոռովածի պատրաստութեան:

Ըստ աւանդութեան Ս. Խաչ

«Հնչակեան Ենք Մենք», «Տուր Ձեռքդ Ընկեր», «Տխրունիական Քաջ Պատանիներ», ու «Հեռաւոր Երկիր»: Հեռաւոր երկիրներէ ժամանած հնչակեան մեծ ընտանիքի գաւակները մէկ սիրտ մէկ մարմին, Սեպտեմբերի 26ին հաւաքուած էին մայր հայրենիքի հողին վրայ, այն հողին համար ուր մեր սրբազան հիմնադիր առաջնորդները մինչեւ 19րդ համազումարը եւ տակաւին

գալիք համազումարները երդուած էին ու պիտի շարունակեն երդուել Հնչակեան դրօշին «աշխատիլ հայրենիքի եւ հայ ժողովուրդին հա-

Ընկերուհի Մարօ Մարգարեան

մասին»: Ընկերուհի Մարօ Մարգարեան ասումնքեց Հաճնոյ հիմնը «Օղանաւն եկաւ մեծ աւետիսով...»: Ան խօսք առնելով ըսաւ. «ինչ որ ալ ըլլան պայմանները, մենք պայքա-

մար»:

Կիրակի օր հաւատացեալ ժողովուրդը ժամանեց եկեղեցի: Հանդիսապետութեամբ Գանատայի առաջնորդ Տ. Բագարատ Եպս. Գալատանեանի, Ս. Պատարագը մատուցեց Տ. Կոմիտաս Քհնյ. Միրզախանեան: Ապա տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն: Սրբազան հայրը բարձր գնահատելով «Վանիկ» մասնաճիւղի տարած աշխատանքը, մաղթեց որ այս ձեռնարկները միշտ կազմակերպուին, հոգի ու շունչ ներշնչելու ժողովուրդի հերոսական կեանքին մէջ:

Պատարագի եւ հոգեհանգստի աւարտին մատաղը բաժնուեցաւ ժողովուրդին: Խօսք առին պրն. Յարութիւն Օգնայեան, որ հակիրճ պատմականը ըրաւ Հաճնոյ հերոսամարտին եւ իր խօսքի աւատին ան ըսաւ. «Խօսիլ Հաճնոյ հերոսամարտի մասին կը նշանակէ խօսիլ Հնչակեան պատմութեան

Վարդան Ռէճէպեանը իր հօրը՝ Յովսէփ Ռէճէպեանի ֆիտայական տարագով նկարը

րատէր եւ պահանջատէր ենք մեր հողերուն եւ անմեղ նահատակներու իրաւունքներուն»:

Ելոյթ ունեցաւ նաեւ Հայաստանի Հաճնոյ հայրենակցական միութեան վարչական անդամ պրն. Յովհաննէս Կէֆէճուշեան ըսելով. «անտարակոյս որ Հաճնոյ հերոսները բոլորն ալ անխտիր հնչակեաններ էին: Ապա հրաւիրուեցաւ պրն. Վարդան Ռէճէպեանը որ իր հետ բերած էր հօրը՝ Յովսէփ Ռէճէպեանի մեծկակ նկարը ֆիտայական տարագով: Պրն. Վարդան պատմեց իր հօրը հերոսութիւնները հասնելով մինչեւ Լիբանանի Ղազիրի հայաշատ շրջանը, ուր իր հայրը եղած էր Հնչակեաններու հիմնադիրը:

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
 1060 North Allen Avenue
 Pasadena, CA 91107

Գրասենեակները վերանորոգուած եւ յարմար վարձքերով: Դետաքրքրուողներէն հեռաձայնել՝
 (626) 398-0506

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀ
 ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
 (200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA
 ՀԵՌԱԶԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

833 W. Glenoaks Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor

Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

Մեծահասակներու եւ մանուկներու Քայրափորաքթիք բուժում:
 Գլխացաւ, վզի, մէջքի, բոզային եւ մկանային ցաւեր:
 Ինքնաշարժի վթարի ետեանցով պատասեած վնասուածքներու բուժում:

Ձեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

* * * * *

Mezza Night

Կազմակերպութեամբ՝
Ս.Գ.Հ.Կ. ՓԱՐԱՄԱԶ ՄԱՍՆԱԾԻՂԻ

Մասնակցութեամբ՝ Սիրուած Երգիչ՝
Իրաչ Մոզարտեանի
 եւ իր նուագախումբին

Ծաբաթ, 14 Նոյեմբեր 2009

Երեկոյեան ժամը 8:30-էն սկսեալ
 Հ.Մ.Մ.-ի «Կարօ Սողանալեան» սրահին մէջ
 1060 N. Allen Ave., Pasadena, CA 91104

ՄՈՒՏՔԻ ՆՈՒԷՐ՝ \$25.00

Տոմսերու Համար Հեռացայնել՝
 ԺԻՐԱՅՐ (626) 833-4871
 ՄԱՆՈՒԿ (213) 624-6451

* * * * *

Massis Weekly

Volume 29, No. 41

Saturday, NOVEMBER 14, 2009

Ter-Petrosian: Sarkisian Willingly Made Unforgivable Concessions to Gain Western Support

YEREVAN -- Opposition leader Presidentn Levon Ter-Petrosian on Wednesday strongly condemned Serzh Sarkisian for agreeing to the establishment of a Turkish-Armenian panel of historians, Ter-Petrosian made clear that he and his Armenian National Congress (HAK) support other key provisions of the fence-mending agreements signed by Yerevan and Ankara last month. "For us, the only unacceptable provision of the protocols is the one related to the establishment of a commission of Turkish-Armenian historians," he said.

Ter-Petrosian again stated that the very existence of the historical commission would "cast doubt on the reality of the Armenian genocide and halt the process of its international recognition." That will deal a "severe psychological blow" to the worldwide Armenian Diaspora, he said, adding that even after it Turkey will continue to make the normalization of bilateral relations conditional on a pro-Azerbaijani solution to the Nagorno-Karabakh conflict.

Ter-Petrosian stood by his claims that Sarkisian willingly made "unforgivable" concessions to the Turks in the hope of gaining strong Western support and thereby offsetting what he called a lack of domestic legitimacy. While reiterating that the only way to prevent "dangerous developments" in Turkish-Armenian relations and the Karabakh peace process is Sarkisian's resignation, Ter-Petrosian stressed that the Armenian president could and should seek to legitimize his rule at home. "What keeps him from requesting that coveted legitimacy from his own people and not having to make

such concessions, instead of enduring so much humiliation?" he said.

In the hour-long speech before the HAK leadership circulated by his office, Ter-Petrosian lambasted the Armenian Revolutionary Federation (Dashnaksutyun) and other "extreme nationalists" for insisting that Yerevan should not have shut the door to future Armenian demands of reparations and territory from Turkey. He said that has enabled Sarkisian to "present himself to the world as a realistic and resolute statesman worthy of the 21st century."

The HAK leader insisted that the notion of "historical rights" is not accepted in international relations and international law. He also argued that Turkey will never normalize relations with Armenia without precluding possible Armenian claims to its eastern regions that had been populated by Armenians until their 1915 mass killings and deportations.

"From the standpoint of Dashnaksutyun and other irredentist forces, Turkish-Armenian relations must be normalized on the basis of not mutual concessions and a display of good will but Turkey's unconditional capitulation," he said. "And since Turkey does not seem intent on capitulating, they must have the courage to openly state that they are totally against the normalization of Turkish-Armenian relations."

Armenia's first president went on to accuse Dashnaksutyun and political groups and figures sharing its views on Turkey of adding "non-existent sins to the numerous sins committing

Continued on page 2

Two Armenian Minister in the New Lebanese Cabinet

BEIRUT -- After five months of tough negotiations the Cabinet of Ministers has finally been set in Lebanon. The parliamentary elections took place back in June 2009, however, the country's political forces till now have been at odds concerning the future members of the Cabinet.

Saad al-Hariri, the leader of pro-independence "March 14" coalition that also includes Social Democrat Hunchakian party and Ramgavar-ADL party, became the Prime Minister of Lebanon. His main political rival is "March 8" opposition faction including Reforms and Order party, Hezbollah Muslim party (with Shiite majority), and Armenian Revolutionary Federation Dashnaksutyun.

Following the announcement of the decree PM Saad Hariri told reporters: " Finally, the national cabi-

net is formed. We opened a new page that we hope will be one of agreement and cooperation in Lebanon. This cabinet will either be a chance for Lebanon to renew trust in its institutions, or it will be a stage where Lebanese will repeat their failure in achieving agreement."

It is not clear whether appointment of the new PM has bridged the controversies. Experts say the new Government will drastically defer in structure and work-style from the former one.

Two of the 30 ministers of the newly formed Lebanese Government are Armenians. Jean Oghasabian, who was nominated by the SDHP and ADL, was appointed State Minister. Abraham Dedeian, who was nominated by the "March 8" opposition block, was appointed Minister of Architecture.

Karabakh Mediators Visit Armenia, Azerbaijan Sarkisian and Aliyev Agree to Meet Again

YEREVAN -- The presidents of Armenia and Azerbaijan have agreed to meet soon for the sixth time this year, international mediators said late last Friday at the end of a regular tour of the Nagorno-Karabakh conflict zone.

The mediators shuttled between Armenia and Azerbaijan in an effort to push the Nagorno-Karabakh peace process further forward.

Foreign Minister Eduard Nalbandian implied ahead of their arrival in Yerevan that the signing of an Armenian-Azerbaijani framework accord is still not imminent despite the recent optimism of the mediating powers.

The U.S., Russian and French diplomats co-chairing the OSCE Minsk Group met with President Serzh Sarkisian and Nalbandian before flying back to Baku in the afternoon. They already met President Ilham Aliyev there on Thursday.

As always, official Armenian sources gave no details of the talks. Sarkisian's office said only that the mediators brought up "a number of issues" related to the negotiating process and briefed the Armenian president on the results of their talks in Baku.

"In Baku and Yerevan, both presi-

OSCE Minsk Group Co-Chairs Robert Bradtke (R), Yuri Merzlyakov (C) and Bernard Fassier (L)

dents reiterated their commitment to continue their discussions, with the objective to make further progress toward reaching an agreement on the basic principles for the peaceful settlement of the Nagorno-Karabakh conflict," the troika said in a joint statement. "They accepted the proposal of the Co-Chairs to organize their next bilateral meeting, the sixth such meeting this year, before the end of November at a time and place to be confirmed."

But speaking to RFE/RL late on Thursday, Nalbandian indicated that the parties are not on the verge of cutting a deal despite "some positive developments." "That is a fairly lengthy and difficult process," he said. "We are not saying that the issue will be solved tomorrow, the day after or one or three months later."

Opposition: Authorities in Armenia Unable to Handle the Economy

YEREVAN -- The current authorities of Armenia are unable to settle any economic problem in the country, because the whole machinery of state is in the hands of a group of oligarchs, whereas the authorities simply serve that group of people, Levon Zurabyan, coordinator of the main opposition Armenian National Congress (ANC), charged at a press conference Tuesday.

According to him, while during the recent years the current economic system managed to survive somehow mainly at the expense of remittances wired home by Armenians living and working abroad, then during this year the world economic crisis has revealed its whole incapacity.

"During the upcoming winter people will not be able to pay their utilities bills and the economy will end up in collapse. The only solution for the current situation is the resignation of the authorities and snap presidential and parliamentary elections," said Zurabyan.

Bagrat Asatryan, former head of

the Central Bank of Armenia, called Armenia "a unique record breaker" in the world in showing a 18 percent economic decline during the first nine months of 2009.

Asatryan believes that the reason for the decline is not the world economic crisis (according to him, the role of the world economic crisis in the economic decline in Armenia is no more than 5 percent), but rather the wrong decision of the government.

"You can't deal with economic problems by constantly borrowing from foreigners. In Armenia, because of monopolies and privileges which are at the disposal of oligarchs, small and medium-sized businesses are almost destroyed, there is no competition, and large businesses need no money investment," Asatryan said.

The oppositionists called the draft state budget for 2010 "an attempt of the Armenian government to make a show in the eyes of Armenians and the international community."

Armenianow.com

Opposition Paper Alters Name to Evade Publication Ban

YEREVAN -- A leading Armenian opposition newspaper slightly changed its name on Tuesday to get around a court order to suspend publication pending a verdict on its financial dispute with a printing company.

The private company Gind, which has printed the "Chorrord Ishkhanutyun" (Fourth Authority) daily until now, sued its parent company, Ogostos, earlier this year over its alleged failure to pay printing bills totaling about 5 million drams (\$13,000).

A Yerevan court ordered Ogostos to stop publishing the paper at least until the end of the litigation. It issued another injunction last week after Ogostos ceded its publication rights to another, hitherto unknown, company in a bid to circumvent the publication ban.

Officials from Armenia's Service for the Mandatory Execution of Judicial Acts (SMEJA) visited the offices of "Chorrord Ishkhanutyun" on Monday and warned the paper to comply with the ban. A similar warning was also issued to newspaper distribution agencies.

With a daily circulation of roughly 5,200 copies, "Chorrord Ishkhanutyun" is one of the country's best-selling dailies. The paper is known for its staunch support for the opposition Armenian National Congress (HAK) and harsh and often derogatory attacks on the government.

Its deputy editor, Armen

Baghdasarian, denounced the court injunctions enforced by the SMEJA as "absolutely ludicrous" and politically motivated. "Armenia's laws do not allow the suspension of newspapers," he told RFE/RL. "A newspaper is not a legal entity in this country. The company publishing that newspaper is. So they are not allowed to do anything against our paper."

"The court decision violates Article 27 of the Armenian constitution," said Mesrop Harutiunian of the Yerevan-based Committee to Protect Freedom of Speech. He also cited a clause in an Armenian law on mass media which forbids restrictions on any "dissemination of information." Like Baghdasarian, Harutiunian claimed that the publication ban is the result of a "political order" issued by the government.

Baghdasarian insisted that "Chorrord Ishkhanutyun" has already repaid its debts.

Two More Swine Flu Cases Found In Armenia

YEREVAN -- Two more persons have been diagnosed with swine flu in Armenia, raising to five the number of such cases registered to date, a senior aide to Health Minister Harutiun Kushkian said on Wednesday.

"Two more persons infected with suspected H1N1 have been taken to [Yerevan's] Nork infections hospital," Shushan Hunanian told RFE/RL. "The diagnosis has been confirmed as a result of tests."

Hunanian, who is also a member of an Armenian Health Ministry task force dealing with the virus, said one of them is an Armenian citizen who recently arrived from Saint-Petersburg, Russia, while the other is an Iranian. The latter himself went to the Nork hospital after experiencing flu symptoms, she said.

Hunanian described both individuals' condition as "satisfactory." "They are isolated and under doctors' control," she said. "All hygiene and anti-epidemic measures are being taken there. So they can't spread the disease right now."

One of the three other people found to be infected with swine flu last week

was also an Iranian national. Armenian medical officials say he quickly recuperated from the potentially deadly disease and was discharged from the hospital at the weekend.

Armenia was until this month one of the few countries of the world seemingly unaffected by the swine flu pandemic. Kushkian on Tuesday played down the detection of the first H1N1 cases in the country, expressing confidence that Armenian medical services will contain the outbreak.

Sarkisian Made Unforgivable Concessions

Continued from page 1

ted by Sarkisian." "It was not Sarkisian who first recognized the Turkish-Armenian border — the Dashnaks and Bolsheviks had done that before with the [1920 and 1921] treaties of Alexandropol and Kars," he said. "It's not he who renounced territorial claims — it's [his predecessor] Robert Kocharian."

Concluding his remarks the ex-

president did not specify on Wednesday just how he thinks Sarkisian could gain domestic legitimacy, speaking only of the need for solving "internal political problems" and creating "national solidarity." He also noted that the HAK will not take "imprudent actions" or opt for "political maximalism." It was a clear indication that Armenia's largest opposition force will not resume its anti-government demonstrations, suspended in September, anytime soon.

Armenian-Turkish Diplomacy & Nagorno Karabakh: Deal or No Deal?

By Richard Giragosian

The recent signing of two protocols on "normalizing" relations between Armenia and Turkey has initiated a new stage of Armenian-Turkish diplomacy. This new stage, moving beyond the bilateral protocols to the two countries' parliaments, presents a new set of challenges, however. Despite a degree of momentum in the broader process of Turkish-Armenian diplomatic engagement, this new stage of bringing the protocols before each parliament adds new political complications, especially from the Turkish side, which has already felt compelled to make strong statements that may actually endanger the process of parliamentary ratification. More specifically, the rhetoric and threats from the Turkish side, especially over new demands for progress over the Nagorno Karabakh issue, suggests that the passage of the protocols by the Turkish parliament will not be easy or assured.

Given the fact that the Armenian government has a sizable majority of seats in the Armenian parliament, the adoption of the protocols by the Armenian side is not really in doubt. But the fact that the Turkish side, at least publicly, still seeks to re-connect the Karabakh issue to the Turkish-Armenian normalization process poses a serious obstacle. For the Armenian side, such a connection is unacceptable and, from an objective stand, it is too late and too dangerous to try to return the Karabakh issue into the process at this stage. The Karabakh issue was removed from the protocols and it should not be seen as any sort of precondition or prerequisite. This is not to say that there is no linkage between Karabakh and Turkish-Armenian diplomacy, but the connection is indirect, without bearing on the course of Turkish-Armenian diplomacy.

Thus, we should expect the Turkish side to delay the vote in their parliament until early next year mainly because once the protocols are ratified the border is to open within 60 days. But Turkey will likely wait until early next year, also to maximize their political power as the 95th anniversary of the Genocide approaches in April 2010. But the real challenge, and the real burden, rests more with the Turkish side. It was Turkey that closed its border with Armenia in 1993 and withheld diplomatic relations in support of Azerbaijan over Karabakh. And, most crucially, it is Turkey that remains challenged by the need to face the historic legacy of the Armenian genocide.

At the same time, the normalization of Turkish-Armenian relations also represents a strategic opportunity that Turkey may be in danger of missing, especially given a recent flurry of diplomatic threats and political posturing aimed at reassuring the nationalist camps both within Turkey and in Azerbaijan. But this issue of normalizing must also be seen in the proper perspective, as any move by Turkey to reopen the border and extend diplomatic relations with Armenia represents only the bare minimum of expectations of normal neighboring countries.

A More Realistic Approach to

the Nagorno Karabakh Issue

Clearly, the omission of any reference to the Nagorno Karabakh issue in the protocols is an important recognition that there is no direct linkage between the Karabakh peace talks and the current Armenian-Turkish effort to "normalize" relations. The Karabakh talks are on a separate "second track," moving at a much slower speed and driven by a very different set of issues than the "first track" of Armenian-Turkish diplomacy. Specifically, there are four important lessons for the Karabakh issue.

The Need for Greater Transparency and Civic Engagement. Another factor stems from the larger context of the Karabakh peace process, as well as the handling of Turkish-Armenian diplomacy, which reveals the danger posed by the overall lack of transparency and inadequate public awareness of details of the diplomatic process. In terms of the Karabakh peace process, for example, by its very nature, the closed and secretive process of mediation by the Organization for Security and Cooperation in Europe's (OSCE) Minsk Group only fosters misunderstandings and misinformation, especially as neither the Armenian nor the Azerbaijani governments are doing enough to prepare their constituencies for a possible peace deal. And both governments have also done little to prepare their societies for such a normalization of relations.

There is No Viable Alternative to the OSCE Minsk Group. At the same time, for Karabakh however, there is no viable alternative to the OSCE Minsk Group as a mediator for the Karabakh conflict. The Minsk Group is the sole international body empowered to manage the mediation effort aimed at resolving the Nagorno Karabakh conflict and has been long engaged in conducting delicate diplomacy toward that end. But the OSCE Minsk Group format is also structurally flawed by the absence of the democratically-elected representatives of the Nagorno Karabakh Republic (NKR) which, as a direct party to the conflict, must be afforded a more direct and formal role in the peace process. Moreover, the failure to incorporate Karabakh in the peace talks as a party of equal standing only questions the viability of reaching a negotiated resolution capable of meeting the minimum standards of security and sustainability.

There is No Role for Turkish Mediation over Karabakh. The recognition of the primary role of the OSCE Minsk Group as the mediator of the Karabakh conflict also means that Turkey can have no direct role in the peace process. By virtue of its close strategic relationship with Azerbaijan, and in terms of Turkey's diplomatic, economic and military support for Azerbaijan, including its ongoing blockade of Armenia, Turkey can not be accepted as a neutral broker or mediator of the Karabakh conflict.

The Imperative of Including Karabakh in the Peace Process. Nevertheless, although there is no viable apparent alternative to the Minsk Group process, one of the most obvious fac-

Continued on page 4

Monte Melkonian: Commander, Hero, and Brother

By Angela Amirkhanian

He was independent, intelligent, very curious, extremely daring, and analytical. Without hesitation, Markar Melkonian began recounting his brother's long and difficult road. "We would go for walks and have long discussions. Out of memory, he would reconstruct history and tell me what happened to him, one thing after another, very systematic. It was important for him to do that," Melkonian recalled about a national hero, his younger brother, Monte Melkonian.

In a bright university conference room, surrounded by books and tapes, Melkonian remembered his childhood and relationship with his brother. They grew up in a small county near Fresno.

As children, their family's Armenian heritage was never discussed. Melkonian recalls his grandmother speaking in Armenian and Turkish about daily activities and other various sub-

Monte graduated from UC – Berkeley in three years, majoring in ancient Asian history and archeology. Monte was an inclusive person who went to great lengths to find out about his ethnic heritage. He was interested in unique cultures and always tried to draw connections and commonalities between Armenians and other ethnicities.

After graduating college, Monte traveled to Iran, where he taught English and participated in the movement to overthrow the Shah. "He was quick on his feet and always ready for change," said Melkonian. In 1978, he traveled to Beirut to fight against the various factions in the Lebanese Civil War. Monte was also a member of the Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia (ASALA), where he carried out international operations. After his arrest in 1981, Monte was sentenced to six years in prison for possession of falsified papers and car-

Monte (age 23), on the right, with Markar in Beirut, 1980.
Photo by Daniel Madzounian

jects, but never about the genocide that they had survived, since "it was considered shameful to be a victim." "I remember seeing Armenian women who were victims of the genocide with tattoos [a sign of slavery and servitude] on their chins," remembers Melkonian.

On June 12, 1970, the Melkonian brothers and their family visited their ancestral town of Merzifon, Turkey. 13-year-old Markar and 11-year-old Monte saw their ancestral house, the church that had been turned into a cinema, and met the family that lived in the same home that had been taken away from Melkonian's ancestors over 50 years ago. Years later, the Melkonians learned that the only reason the Armenian family currently lived there [in Merzifon] was because they secured their safety and well-being by identifying all the Armenians in the town to Turkish authorities during the genocide.

It became clearer in high school how daring Monte really was. At the age of 15, Monte traveled to Southeast Asia, where he stayed at a Buddhist monastery in Korea, met student radicals in Japan, and learned martial arts. "He was like a dry sponge when it came to his environment, always learning new languages and cultures" said Melkonian.

rying an illegal handgun.

During this time, the brothers did not see one another for 8 years. However, they kept a regular correspondence through letters. Markar recalls his mother being very apprehensive while getting pieces of news from everywhere about her youngest son.

While in Lebanon, Monte met the woman he would eventually marry. Melkonian experiences a flashback to Monte's joyous wedding at the monastery in Geghart, in what was then known as Soviet Armenia. Melkonian, the best man at his brother's wedding, remembers the first toast of the night honoring "those who are no longer with us."

Monte was finally on Armenian soil. He soon realized that the Soviet Union was dangerous to the Armenian people. He also saw the fate of Karabakh as vital for the security of the Armenian nation. Monte believed that if Azerbaijan succeeded in deporting Armenians from Karabakh, they would easily do the same in other regions of Armenia.

Monte Melkonian became a commander to almost 4,000 men in the Karabakh War. He first joined a volunteer brigade, and then rose to the rank of Lieutenant Colonel in the budding Armed Forces of the Republic of Karabakh. He not only fought in the

Shahumian region - north of Karabakh - for three months, but also restructured Karabakh's defense forces, disciplined soldiers, walked them to one victory after another, and gained honor and support from civilians.

June 12, 1993 marked the final day of the hero's journey. To this day, the 35-year-old's cause of death is speculated. Melkonian reconstructs Monte's death during battle in his memoir and biography *My Brother's Road: An American's Fateful Journey to Armenia*. He is convinced that his brother died in a chance encounter with Azeri fighters. "I

bent over backwards to reach a conclusion regarding his cause of death. I reconstructed the scene, collated different testimonies, skepticisms, inspected physical evidence at the point it took place, spoke to survivors, doctors, an Azeri prisoner of war, and so on," explains Melkonian.

One of the reasons Melkonian wrote the book was to clear up misconceptions. "It was a labor of love," he admits. Published in different versions, editions, and languages, Melkonian used his own experiences, interviews with others in various languages, journals, documents, film footage, and archives to accurately narrate the story of an ordinary child who grew up to become a freedom fighter in Armenia.

Melkonian, now a Philosophy professor at California State University – Northridge, is also one of the founders of the Monte Melkonian Fund,

Monte, in Spring 1993, commanding troops in Kelbajar. The photo was taken less than two and one-half months before his final battle

a non-profit fund which provides support to needy children and their families in Armenia. Many children who benefit from the fund are refugees who have suffered physical or psychological trauma or have lost their parents.

Today, Monte Melkonian's heroism affects the lives of many. He remains a national hero, with schools, hospitals, roads, and a museum named after him, as well as a military academy where men aspire to become a revolutionary soldier like Monte Melkonian.

Monte was once asked, "How do you see Armenia's future?" and he responded with "Without corruption and just." Would the revolutionary be proud of Armenia now? "Respect who we are; we are no better or worse than anyone else," Melkonian explained. "That was Monte's spirit."

Amirkhaniana@hotmail.com

Fresno Establishes Sister City Relationship With the City of Etchmiadzin, Armenia

Fresno Mayor at the podium and surrounded with Sister City Committee members and organization representatives

FRESNO -- Mayor Ashley Swearingin and Councilmember Andreas Borgeas held a press conference in front of the City Hall Council Chambers on Friday, October 30, to announce the formation of its newest Sister City part-

nership between Fresno and the City of Etchmiadzin, Armenia.

"The City of Fresno is blessed with a vibrant and robust Armenian commu-

Continued on page 4

Armenian-Hungarian Physicians From 18th-20th Centuries

Dr. Harutiun Minasian, Author
Translated by Dr. Sarkis Karayan

In the September 26, 2009 issue of Massis Weekly, we had given an article titled "A Nobel Prize Winning Armenian Doctor Revealed". This article gave the biography of an Armenian-Hungarian Physician named "Alperd Szent-Gyorgi", who was awarded the Nobel Prize in 1937 for synthesizing Vitamin C.

The article "Armenian-Hungarian Physicians from 18th-20th Centuries" written by Dr. H.Minasian from Armenia in Pnorran periodical had given the biographies of 30 physicians of Armenian-Hungarian origin. One of them was Alperd Szent-Gyorgi mentioned above.

Now, we give the brief biographies of the remaining 29 physicians, as translated by me from Dr. Minasian's article.

1. Apraham Ateotad: He is known also by the names Ateotad Bodanioush-Apraham or Keza Ateotad or Badnandyush. His real original name has been Asadur or Asdvadzadur Aprahamian.

Born in the Hungarian city of Shalmetspana. During 1846, finished his medical course and got his M.D. degree. He earned the title of professor of Medicine. In 1870 was chosen to be an important member of Hungarian hygienist society. Three times, 1873, 1879 1885 he was chosen head of the capital city of Budapest.

He has been a famous surgeon, and chief of Surgical services in the city of Goloshvar. He has practiced also in the Universities of Budapest. He has also been professor at the polytechnical Institute of Budapest. Has authored some 35 books and articles. In 1869, he was made consultant to the Imperial Council. He passed away in Budapest 1916. In Hungary, annually in his name a prize has been instituted.

2. Akonts Garo: His name is also written as Agonch or Hagonts. Born 1861 in the city of Golojvar, [now called Glouj], that had a large Armenian community. He got his Doctor of Medicine diploma from University of Budapest. He was a famous physician, and for many years he was the Chief of Obstetrics and Gynecology services in Golojvar hospital. He was also the Chief physician of the rail road system of Transilvania, and had title of professor because used to lecture in universities. He is the author of several scientific articles. Passed away 1925.

3. Akonts-Popovich George (Kevork): Got Medical degree 1878 from Vienna. He has been a military general.

4. Avedik Stepan: Born 1804 in the city of Haysots. He got his M.D. degree from the University of Vienna in 1831. His final medical work, for graduation was titled "The Ophthalmia Neonatorum", that is the acute infection of the eyes of the newborns. That was at that time quite a dangerous condition. This work was considered a valuable contribution in the medical world, and it was printed in the same year by the Mkhitarist Press.

He has been a famous ophthalmologist, and an Avedik Street has been named after him in Vienna. Died 1884.

5. Patroubani Kerkey/ Kerkel-

Krikor: Kevork Patroubanian or Batroupanyan. Born 1830 in the Hungarian -Transylvanian city of Erjetvarosh [this city is now in Romania, and has been called Samoushvar, or lately Gerla. Graduated 1856 from the Vienna Medical School, and returned to Budapest, and became the chief responsible for the department of vaccinations/immunizations.

He was also interested in Armenian studies, in addition to medicine. He died 1891.

His son named Lougach is the first professor of Armenian studies in Hungary.

6. Popyan Houlios: Lived during 19-20th centuries. Has been military physician, and the grade of a Colonel.

7. Kobcha Laslo: Family name is Kobchayan. Has been a famous physician in Hungary.

8. Kobcha Hagop: Named Gobcha also.

9. Tonokan Zakariash./Donaganian Zakarya: Born 1868 in the Hungarian city of Shoulemer. 1891 got Medical Diploma from Golojvar University, and specialized in Throat and Laryngeal diseases as professor of Budapest. He was specially good in technique of laryngoscopy. A Hungarian writer, Palash Pourchan has called him "The famous Armenian doctor of Hungary". Passed away 1917.

10. Touha or Touhan: Has been one of the famous doctor in Hungary during 18-19th centuries.

11. Zasasyan Mardinos: He was Professor at Budapest University during 19th century.

12. Eotvesh Avkostos/Woskerichyan: Has been a member of the Scientific Academy of Hungary.

13. Tourchayan Hovhannes: Practiced in Golojvar 18-19th centuries.

14. Isheguts Pela: Honorary Member of 27 Academies of foreign countries.

15. Lengyelyan Antreas: 18-19th centuries in Hungary.

16. Lebhoshek Iojef: Professor of Medical and Surgical Institutes, the grand father of the Nobel Prize winning Albert Szent-Gyorgyi.

17. Gorpouli Zakarias: Real name is Korpouli. Was one of the most famous physicians in Hungary 18-19 centuries.

18. Mali Ishdvan./Sdefan Mali/Sdepan Malyan: Born 1830, the city of Samoshouyvar that had a large Armenian community (now renamed Gerla). Died 1908, in Budapest. 1845-47 studied in High School of Golojvar. 1853-54 studied in the medical section of Vienna University. 1856 has returned to Budapest University and got his degree of Doctor of Medicine. 1858 moved to Golojvar. and got the title of professor. His main specialty was Epidemiology. He was one of the editors, from 1887-1907, of the Armenological periodical "Armenia" published in Hungarian. In this periodical, he wrote most of his articles. In addition, he wrote a series of articles in Hungarian, about history and culture of Armenians.

19. Hagaphazi Zigmunt: He was one of the best known pharmacist of Hungary.

20. Novakyan Kevork: Has worked

as Royal physician from 19-20 centuries.

21. Chaoush Mardon Grishdof: Original name has been Chaoushyan Mardinos Khachigi. Born 1796, in the Hungarian city of Felsapanya. He took his Doctor of Medicine in 1820 from Nagy-Varodi University. He settled in Budapest, became secretary of the Medical Academy. He also became professor of Anatomy. He always kept his relations with Armenian communities, and often traveled to Transylvania to visit the Armenian colonies there.

22. Chifaryan Pranigigos: His real name has been Zifra Frants. Original real name Chifaryan or Zartaryan. In 1860, he became professor of Anatomy at Golojvar University.

23. Verzar Kousdav: Also known as Vrzaryan Kousdavos. He was known as one of the best physician in Hungary in 19th century. He was professor of Ear-Nose -Throat diseases at the Derbent University.

24. Verzar Tiort: Real name/Kevork Vrzaryan. Born 1805. He has been the most famous medical doctor in Hungary during 19th century. Has been professor of Medicine at University of Glouj [now located in Romania]. Has been very active in developing the Legal aspects of medical practice. Passed away 1854, at the age of 49 years.

25. Verzar Yanoush: Real name Hovhannes Vrzarian. He has been one of the most famous physician in the Hungarian city of Gerla [now in Romania]. He has been professor of Sanitary courses in the university of Golojvar. He was respected greatly for his medical knowledge and practices.

26. Asdvadzadour Volfyan: Practiced his medical profession during 19th-20th centuries in Yeghisapetoubolis.

27. Antreas Popovich: Born 1809 in the Hungarian city of Souchava [now in Romania], from an Armenian-Hungarian family. Graduated 1831 with Doctor of Medicine degree from the Budapest University. 1831-38 lived and practiced his profession in the Yashi city of Moldavia. During 1838, on the advice of friends, he moved to Istanbul, in the Haskeoy district. In 1850, he published a 400 page book titled "The Art of Longevity". 1856 was chosen member of Imperial Medical Society. Died 1858, and buried in Haskeoy.

28. Emmanuel Popovich: Armenian-Hungarian in origin. The nephew of Antreas Popovich. Practiced his medical profession in the Romanian city of Fokshan.

29. Feherian David: Known also as Feher but his real name was Jermakyan. He lived during the 19th-20th centuries. Worked in Jourjov.

Fresno Establishes Sister City Relationship With Etcmiadzin

Continued from page 3

nity that has contributed so much to our way of life here in Fresno and throughout the entire San Joaquin Valley," said Mayor Swearengin, and "I am proud of the efforts of the Fresno-Armenia Sister City Committee and I am excited to welcome the City of Etcmiadzin to our sister city family." The Mayor was presented with an agreement between the two cities that was signed by herself and Etcmiadzin Mayor Karen Grigoryan.

Founder and Chairman of the Fresno-Armenia Sister City Committee, Councilmember Borgeas stated: "Today is a great day of pride as we celebrate our City's Armenian culture and identity by establishing this long-anticipated sister city relationship with the City of Etcmiadzin. Due to the efforts of our committee members, Fresno and Etcmiadzin will enjoy a host of new business, trade, travel, cultural arts and educational opportunities."

The Fresno-Armenia Sister City Committee has met regularly over the past year to establish a sister city with Armenia. The selection of the City of Etcmiadzin came after much thought and discussion, "The Fresno-Etcmiadzin

relationship fits the needs of each city well; both cities present mutually beneficial opportunities in agriculture, education, and business exchanges," stated incoming Chair of the Fresno-Armenia Committee Vahagn Bznouni. Bznouni recently traveled to Etcmiadzin as a representative to execute the agreement with Mayor Grigoryan. He acknowledged the 12-member committee: Councilman Borgeas, Anna Borgeas, Nishan Der Kalousdian, Mary Alice Kaloostian, Barlow Der Mugrdechian, Allan Jendian, Charles Garabedian, Yeghig Keshishian, Hygo Ohanessian, Sevag Tateosian and Philip Tavlian.

Jendian, the current Secretary-Treasurer for the Committee, and an Assembly representative, stated that "As a member of the Diaspora, I am excited to welcome the City of Etcmiadzin as a sister city to Fresno - especially given Fresno's affiliation of being a town which early Armenian immigrants, and noted Fresno born author William Saroyan, fondly reflected upon as their new Fatherland."

Fresno is home to the oldest Armenian-American community in California with a rich spiritual and cultural heritage.

Deal or No Deal?

Continued from page 2

tors missing from the peace process is the fact that the democratically elected representatives of the Republic of Mountainous Karabakh are denied their rightful place at the table. In this way, the real key to success for the peace process does not involve Russia or the US, and certainly does not involve Turkey. The real key to progress in the peace process is to include representatives of Nagorno Karabakh as an equal party to the con-

flict and to grant Stepanakert an equal seat at the peace table. Karabakh has been prevented from holding equal status with Yerevan and Baku for too long. Now is the time, especially in the wake of recent changes in the region, to include Karabakh in the peace process, and to end Armenia's monopoly over negotiating on behalf of Karabakh.

Richard Giragosian is the Director of Armenian Center for National and International Studies
director@acnis.am

ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

ԼՈՍ ԱՆՃԵԼԸՍԻ ՀԱՅ ՔՈՅՐԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄՍՈՒԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ

ԼԻՆՏԱ ԳԱՆՏԻԼԵԱՆ

Հայ ժողովուրդը իր պատմութեան ընթացքին, Մշակույթին տուած է իր արժանի տեղն ու արժէքը: Հայ մարդը միշտ ալ հպարտացած է իր մշակույթով, ապրած է անով եւ ապրեցուցած է զայն: Մանաւանդ եղեռնէն ետք, երբ վերապրած հայութիւնը կայք հաստատեց աշխարհի չորս ծագերուն եւ եղաւ սփիւռք, Մշակույթը եղաւ հայապահպանման եւ ինչո՞ւ չէ հայակերտման կարեւորագոյն միջոցներէն մէկը: Դարձեալ նոյն պայմաններու տակ մշակույթը, որ պէս վաճան մեզ պաշտպանեց օտարացումէ եւ ձուլումէ, կրկին մշակույթն էր որ հայրենիք դարձաւ սփիւռքեան սերունդին, զայն ներշնչելով հայրենասիրութեամբ՝ ամբարձրելով անոր մէջ պատկանելիութեան գիտակցութիւնը:

Ահա այս է պատճառը որ հայ դպրոցը իր առաքելութեան գիտակից, զարկ կու տայ հայ մշակույթի գանազան երեսներուն եւ կը ջանայ զայն դարձնել հայ աշակերտի աւորեան, յատկապէս Հոկտեմբեր ամսուան ընթացքին, Հայ ուսուցիչի ջանքերը կը բազմապատկուին, որ պէսզի իւրաքանչիւր հայ աշակերտի հոգիին մէջ վառ պահէ մշակույթի փարոսը՝ հայկականութեամբ լուսաւորելու համար անոր միտքն ու հոգին:

Նոյն մտահոգութեամբ, Հայ Քոյրերու վարժարանը, ինչպէս միշտ, այս տարի եւս ձեռնարկեց Հայ Մշակույթի հետ առնչուող գանազան միջոցառումներու Հոկտեմբեր ամսուան ընթացքին: 2010 տարին կը գուգողիպի Ամենայն Հայոց բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեանի Ծննդեան 140 ամեակին, Մշակույթի ամսուան ձեռնարկներու թեման ընդհանրապէս եղաւ Յովհաննէս Թումանեանի հեքիաթները:

Հոկտեմբեր ամսուան ձեռնարկներէն կարելի է յիշել. -

1.- Հեքիաթասացութիւն.- Ա-Մանկապարտէզի աշակերտներուն եւ ծնողներուն համար հաճելի երեկոյ մըն էր Ուրբաթ, Հոկտեմբեր 23ի երեկոն, ուր վարժարանի ծնողներէն՝ տիկ.Դաւար Քէօսեան Գօգի քիւիկեան ներկայացուց իր հեղինակած գիրքը « Why do I Need to Know My Armenian Heritage» ապա մանուկներու հասկնալի եւ շատ հաճելի ռոճով պատմեց փոքրիկներուն՝ իր գիրքին պատմութիւնը, որը սփիւռքի մեր աւորեայէն քաղուած դրուագ մըն է, ուր կը յիշատակուի Մեքսիկոյ Մաշտոց, Մովսէս Խորենացին եւ մեր առաջին թարգմանիչները: Գիրքի ծանօթացումէ ետք առիթ ունեցան Մանկապարտէզի փոքրիկները, իրենց ծնողներու օգնութեամբ աշխատելու նախօրօք պատրաստուած ձեռագիրներով, անոնք ներկայացուցին կազմելով պատրաստեցին հայկական պատկերներ ներկայացնող զեղեցիկ պատկերներ:

Բ-Ութներորդ դասարանի աշակերտները խմբային դրութեամբ կարդացին Թումանեանի հեքիաթները, ապա պատրաստեցին իւրաքանչիւր հեքիաթի յատուկ աշխատանք, եւ խումբով այցելեցին փոքր դասարանները, անոնց կարդացին ու պատմեցին հեքիաթները եւ կատարեցին նոյն հեքիաթին կապակցաբար աշխատանքներ, փոքրերուն եւ մեծերուն ուսանելի փոր-

ձառութիւն մըն էր, որուն ընդմէջէն ունեցան սորվելու եւ սորվեցնելու փորձառութիւնը, նաեւ ըմբռնելու հեքիաթն ու հեքիաթի խորքը: Եօթներորդ կարգի աշակերտները նոյն հեքիաթները, դարձեալ խմբային դրութեամբ, թատրոնի վերածեցին եւ ներկայացուցին Մշակույթի Օրուան հանդիսութեան:

2.- Մշակույթի յատուկ Ծրագիրներ.- Հինգերորդէն վար դասարանները, Մշակույթի ամիսը կը սորվին արտասանութիւններ, երգեր, կ'աշխատին գծելով ներկելով եւ գրելով հայկական տառերը, հայկական պատկերներ, մանրանկարներ, հայկական տարազներ եւ կը ծանօթանան անոնց պատկանած շրջաններուն:

Վեցերորդ, Եօթներորդ եւ Ութներորդ կարգերը ունեցան Մշակույթի ամսուան աւանդույթ դարձած « Հայկական ճաշերու Ծրագիր» որ մեծ հաճույքով կը սպասեն, նոյնպէս մեծ հաճույքով ալ կը գործադրեն: Ընդհանրապէս աշակերտներ խմբակներու կը բաժնուին եւ տունը՝ իրենց ծնողներու օժանդակութեամբ ճաշի մը նախապատրաստական աշխատանքները կը կատարեն եւ անոր պատրաստութեան ձեւը բացատրելով զայն կ'ամբողջացնեն դասարանին մէջ, ներկայացնելով ընդհանուր դասարանին. յաճախ նաեւ ծնողներու եւ ուսուցիչներու ալ ներկայութեան: Այս աշխատանքին համար պահանջելի է նաեւ գրաւոր, պատկերագրող գրքուկի մը ներկայացումը, ծրագրերը կ'աւարտի լաւ կերպով խումբով մը: Այս ծրագրին օգտատանքի տեղծած խանդավառութեան կողքին, նաեւ կը կայանայ մեր աւորեայ կեանքի մէջ գործածական բառերը սահուն եւ ճշգրիտ հայերէնով օգտագործելու վարժութեան մէջ, եւ կը նպաստէ զարգացնել աշակերտներու մօտ հայերէնով հրապարակախօսութեան վարժութիւնը:

3. Մշակույթի Պաշտօնական Հանդիսութիւն

Ուրբաթ, Հոկտեմբեր 30-ի առաւօտեան տեղի ունեցաւ Մշակույթի Ամսուան եզրափակիչ հրապարակային հանդիսութիւնը, ներկայութեամբ վարժարանի Առաքինագարդ Քոյրերուն ծնողներուն եւ պաշտօնէութեան: Օրուան հանդիսավարն էր օր. Մարի Թիւրմուշեան, որ իր բացման խօսքին մէջ արժեւորեց Հայ Մշակույթը եւ պատմեց աշակերտներուն փոխելով Յովհաննէս Թումանեանի խօսքը ըսելով՝ «Ապրէք երեխէք եւ մեզ պէս ապրէք միշտ խօսելով հայերէն» ապա բոլոր աշակերտները իրենց մասնակցութիւնը բերին երգելով, արտասանելով եւ նուագելով հայ գրականութենէն եւ երաժշտութենէն հայ լեզուն փառաբանող գործեր, աշակերտներուն երգեցողութեան կ'ընկերակցէր դաշնակի վրայ նուագելով, վարժարանի երաժշտութեան ուսուցչուհի՝ տիկ. Վարդուհի Պաղտասարեան. հանդիսութեան աւարտին Եօթներորդ դասարանը յաջողութեամբ ներկայացուց Յովհաննէս Թումանեանի հեքիաթներէն «Անբան Հուրին», «Ոսկու կարասը», «Բարեկենդանը» եւ «Սուտասանը»: Յիշարժան է, որ անոնք՝ հսկողութեամբ իրենց հայերէնի ուսուցչուհիին, թատրերգութեան վերա-

Տեսարան մը հանդիսութեանէն

Տեսարան մը «Սուտասան»ը թատրոնէն

ծած էին իւրաքանչիւր հեքիաթ եւ պատրաստած փոքրիկ խօսուն տեսարաններ՝ հեքիաթներուն խորքը արտայայտող: Այս թատրոնները ոչ միայն պատրաստող դասարանի աշակերտները Թումանեանի հոգիին մօտեցուցին այլ՝ մեծ հաճույք պատճառեցին ներկաներուն, փոքրերուն եւ մեծերուն նաեւ ծնողներուն:

Հայ ուսուցիչ, պարարտ հողերու մէջ ցանած սերմերուդ առողջ ծիւղերը հայ պատանիի ժպիտն է: Վարձքդ կատար Սերմնացան:

ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՅՑ. ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՄՆԱՅՈՒՆ ԿԵՐՊՈՎ ԿԸ ՓՈԽԱԴՊՈՒԻ ՍԱՆԹԱ ԳԼԱՐԻԹԱ

Իսթ Լոս Անճելըսի Սուրբ Սարգիս Հայց. Եկեղեցին վաճառուելէ ետք, ժամանակաւոր կերպով փոխադրուած էր Նորթ Հալիվուտ եւ ամէն Կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 1:00ին Սուրբ Պատարագ կը մատուցուէր էմմանուէլ Լուտերական Եկեղեցու մէջ:

9ին, Առաջնորդ Սրբազան Հօր եւ Գերշ. Տ. Վաչէ Արք. Յովսէփեանի կողմէ՝ մասնակցութեամբ հոգեւորականներու:

Սանթա Գլարիթայի Ծուխը Թեմակալ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի, Սանթա Գլարիթայի Հայց. Եկեղեցու Հոգեւոր Հովիւ՝ Արժ. Տ. Ներսէս Քհնյ. Հայրապետեանի եւ Ծխական Խորհուրդի հետեւողական աշխատանքներուն շնորհիւ, օթուուցաւ եկեղեցուց կալուածով մը, որուն հասցէն է. 24626 KANSAS STREET, NEWHALL, CA 91321: Բարեփոխումներ կատարուելէ ետք, Կիրակի, Յունիս 28ին, 2009 առաջին Սուրբ Պատարագը մատուցուեցաւ Ծուխի Հոգեւոր Հովիւին կողմէ: Իսկ եկեղեցուց նուիրագործման արարողութիւնը կատարուեցաւ Կիրակի, Օգոստոս

Նկատի ունենալով, որ Նորթ Հալիվուտի մէջ փոխադրուած Սուրբ Սարգիս Հայց. Եկեղեցուց կացութիւնը ժամանակաւոր էր, Առաջնորդ Սրբազան Հօր եւ Թեմական Խորհուրդի որոշումով, Կիրակի, Նոյեմբեր 1ին վերջին Սուրբ Պատարագը մատուցուեցաւ Ծուխի Հոգեւոր Հովիւ՝ Արժ. Տ. Նարեկ Աւագ Քհնյ. Մատարեանի կողմէ:

Կիրակի, Դեկտեմբեր 20ին Սանթա Գլարիթայի Հայց. Եկեղեցուց Օծուած պիտի կատարէ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը եւ Եկեղեցին պիտի կոչուի ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ: Տէր Նարեկ քահանայ՝ Սրբազան Հօր կողմէ նշանակուած է Վերակացու Հոգեւոր Հովիւը Նորած Սուրբ Սարգիս Հայց. Եկեղեցուց եւ Փալմատէյլի Հայց. Առաքելական Եկեղեցուց:

ArmenienInfo.net News. Informationen. Kommentare.

ԱՏԱՆԱՅԻ ԶԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՏՈՐԱԾՆԵՐՈՒ 100-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻ... ԹՈՌՆԻԿԻ ՄԸ ՅԻՇՈՂՈՒԹԵՆԵՆ... ԶԱՅՐՍ ԳՏԱՅ

ԱՐՏԱԾԵՍ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Յաջորդ մէկ քանի գիշերները անցուցի խռով եւ մտատանջ: Կը խոստովանիմ, որ այդպիսի անձկալից ժամեր չէի ապրած կեանքիս մէջ: Եւ դեռ մինչեւ այսօր ինչ որ մտադրած էի ընել այդ օրերուն, կը փոթորկէր հոգիս: Վրէժի կանչ մը կը խլացնէր ականջներս: Ան կու գար հեռուէն, անապատէն: Տարագրուած հարազատներու, ժողովուրդիս աղերսն ու սրտառուչ ողբն ըլլար կարծես ան: Մահացող բազմահազար հայերու լացն ու կոծը, անէծքը, դէպի երկինք ուղղուած տրտունջը, բողոք մը՝ ուղղուած Բարձրեալին որ, ափսոս կը մնար լոկ լուռ ու ականատես:

Պարզուած ողբերգական տեսարանը, հարազատներու մահամերձի հռնդիւնը, լացն ու կոծը, յուսահատ եւ անկարեկիր վիճակը գօտեպնդեցին մէջս ինչ որ մտադրեցի ընել: Վարանումի եւ ընկրկումի պահեր ապրելէ յետոյ անշուշտ: Ընել, թէ՛ չընել՝ ձայն մը կը խօսէր մէջս: Արդեօ՞ք ճիշդ էր ընելիքս: Վրիժառույթեան արդա՞ր կերպ մըն էր այդ: Աւելին մտածելու եւ տրամաբանելու ի վիճակի չէի: Ներսէս եկող ձայնը հրամայական էր: Անարդարօրէն փճացուած անթիւ հայ կեանքերու կորուստին դիմաց թուրք բոլեմի մը մահ պատճառելը, կը թուէր ինծի բնական, տեղին, գոհացուցիչ, շատ քիչ՝ մինչեւ անգամ: Եւ ըսել տուաւ ինծի ի վերջոյ. Տէր, ներէ ինծի, եթէ անգամ սխալ մը պիտի գործեմ...» Եթէ անգամ անձնապէս ինծի վնաս չէ պատճառած այդ սպան, թող թուրք դահիճը գոնէ զգայ մահուան վիշտը, տառապանքը գոր պատճառեցին իրենց հայ անմեղ ժողովուրդին: Եւ այսպէս...

Յաջորդ օր, հայ բժիշկին հետ երբ առանձին էինք սենեակի մը մէջ, ըսի անոր.

- Տօթոր, այդ հրէշ սպային սխալ սրսկում կատարեցի: Վիճակը մտահոգիչ է...

- Ի՞նչ հրէշ, հարց տուաւ քիչ մըն ալ անակնկալի եկած:

- Այն հրէշը որ մեր, հայ ժողովուրդին կը յօշոտէ եւ չի յազենար հայուր արիւն խմելով...»

Աւելին ըսելու պէտք չունէի: Լաւ հասկցաւ ըսածս: Գոհունակութեան նշոյլ մըն ալ նկատեցի ուշադիր ինծի ուղղուած իր նայուածքին մէջ:

Գրեթէ նոյն պահուն, հիւանդապահուհի մը եկաւ բժիշկին մօտ եւ յայտնեց.

- Տօթոր, Ահմատ Աֆանտի սպան մահացեր է:

Շտապել ձեւացնելով՝ երկուքով անցանք քիչ անդիի սենեակը: Բժիշկը հապճեպ քննութիւն մը կատարելով հաստատեց վիրաւոր գինուորականին մահը: Տեղուցն վրայ եւ շտապով գրեց բժշկական տեղակագիր մը, ուր ըսուած էր.

- Վէրքին ծանրութեան հետեւանքով հիւանդը մահացեր է: Հակառակ պէտք եղած ամէն կարգի միջամտութեանց եւ տրուած խնամքին, ենթական սրտի տագնապէն մահացած է: Ձինք փրկելու ջանքերը եղած են անարդիւն:

Հայ բժիշկը նկատելով շուար եւ դողահար վիճակս, ուզեց հանգստացնել զի ըսելով. Մենք չենք կրնար ողջ մնացող հայուն արգի-

լել որ վրէժխնդիր ըլլալ:

- Ես եմ տեղեկագրողն ու մահը հաստատողը: Դուն շարունակէ քու աշխատանքը...»

Եւ ես շարունակեցի, այնուհետեւ ալ՝ ըլլալ վրէժխնդիր...: Յաղթահարելով յուզումս եւ գիս չարչարող խռովքը:

Բժիշկ ազգակիցս նկատած ըլլալու էր հոգեվիճակս: Անձկութիւնս կ'արտացոլար դէմքէս:

Սրտապնդեց գիս:

- Մարդու կեանք փրկելը մեր պարտականութիւնն է, կոչումը: Բայց մի մոռնար, որ մենք գործունինք ոչ թէ մարդոց, այլ՝ արնախում մ գազաններու հետ, հայու արեան ծարաւի... ասոնց ձեռքով է, որ բազմահարիւր հայ սպայ-զինուորներ վայրագօրէն խողխողուեցան թրքական բանակի մէջ,

ծառայութեան ընթացքին, նոյնիսկ քնացած պահուն եւ վիրաւոր վիճակի մէջ: Անասնային բնագոյի տէրերուն հանդէպ մարդկայնութիւն ցուցաբերելը մեղք է, յանցանք: Կը նմանի՝ գլուխը գազանի մը լայնաբաց երախին մէջ երկարելուն...»

Բժիշկ արինակից անշուշտ ինքնավատահ էր իր մեղակցութեան մէջ: Կը վստահէր ինծի: Նման վրէժխնդրութիւն կրնար գործել ցեղասպանութեան գոհ ժողովուրդի մը արեան ճապարհէն հրաշքով փրկուած հայուհի մը: Վերապրող հայ կին մը՝ որուն հաքարային առջեւ գործուած էր իր հարազատներուն ջարդը: Հէգ մայր մը՝ որուն ականջներուն մէջ դեռ կը հնչէր իր գաւակներուն, ամուսնիսին ու ծնողաց օգնութիւն աղեր-

սող կանչը...:

Բոյժքոյրի եւ հիւանդապահուհիի մեր դասընթացքը աւարտեցինք 1917 թուին: Ինքս իբրեւ գլխաւոր բոյժքոյր եւ տարրալուծարանի մասնագէտ, պիտի արժանանայի յատուկ գնահատականի:

Վկայականի բաշխման հանդիսութեան ներկայ եղաւ, ձեռնարկը գոխաւորելով, Կրթութեան նախարարը փոխարինող փաշա մը, հայկական ցեղասպանութիւնը գործադրողներէն մէկը, որ երբ անունս կարդաց, ըսաւ հրամայական շեշտով. Անունդ շուտ փոխէ, որ ստանայ վկայականդ:

Բայց տեսնելով, որ կը յամառիմ մերժումիս մէջ, գլուխս ժխտականօրէն երերելով, ջղայնացաւ սաստիկ, եւ կտրուկ շարժումով մը պատուեց վկայականս, բոլոր ներկաներուն առջեւ, եւ թուղթի կտորներն ալ շպերտեց երեսիս:

Ընթացքը այնքան բիրտ էր ու վերաբերումը կոպիտ, որ սաստիկ յուզուեցայ: Արիւնս գլուխս գարկաւ կարծես: Եւ գրեթէ ինքնակորոյս, պահին լրջութիւնը եւ դէմս եղողին հանգամանքը մոռանալով յարեցի.

- Դուք կրնաք պատուել տիպընթացս, բայց գլխուս եւ սրտիս մէջ ունեցածս չէք կրնար ոչնչացնել...»

Այս միջադէպը հրահրեց ներսիդիս կրծող ուն ու սիրտս այրող կրակը: Խնդիրը «Փակուեցաւ» ծանր դիտողութեամբ մը որ տրուեցաւ իծի, ուսումնարանին գերման տնօրէնութեան կողմէ:

Ես շարունակեցի աշխատանքս հիւանդանոցի մէջ: Վրէժխնդրութիւնս երթալով կ'ուճանար: Կորսուեցած էի հանգիս քունս: Ամէն գիշեր խռովալի երազներ կը տեսնէի: Անդոհանքը կը ցնցէր հոգիս, կը սառսրացնէր մարմինս: Սրտածմլիկ ու ողբերգական տեսարաններ կը տողանցէին աչքերուս առջեւէն: Կը տեսնէի գաղթականներու կարաւանները, ծեր ու մանուկ, այր ու կին, պարման ու երիտասարդ որոնք, կիսամերկ, տփօցն, գրեթէ կմախք եղած ու բոկոտն, կը դիմեն դէպի մահ, անօթի ու ծարաւ, անգութ ասկեարներու մտրակներուն շաչիւնին տակ:

Կը տեսնէի հիւանդ, անկար եւ մերձիմահ վիճակով լքուած ծերեր ու մանուկներ, որոնք ջուր կ'աղերսեն կիզիչ արեւին տակ: Դէպի երկինք ուղղուած բազումներ որոնք գութ, կարեկցանք եւ ապաւէն կը խնդրեն Բարձրալէ մը, որ աւաղ կը մնայ լուռ եւ լոկ ականատես:

Եւ վերջապէս՝ մանկամարդուհիներ՝ որոնք կ'առեւանգուին, կիներ բռնաբարուող, բողոքի ծպտուն հանողներ որոնց գանկերը կը ջարդուին հրացանի կոթերու հարուածքներով, ու դիկաներ եւ դիակներ փոռուած գետին, վայրի կենդանիներու եւ թռչուններու կեր դարձող:

Իսկ այդ բոլոր հոգեցունց, մարդկային երեւակայութեան համար իսկ անհասանելի տեսարաններուն մէջ կը նշմարէի գաւակներս, ընտանիքիս անդամները, հարազատներս բոլոր, ու արցունքներս կը դառնային հեղեղ եւ ծայրայեղ յուսահատութեամբ համակուած՝ կ'ուզէի վերջ տալ կեանքիս: Բայց կը մտաբերէի բժիշկ ազգա-

ԵՐԿՈՒԺՈՂՈՎՈՒՐԴ

Շարունակում է 17-էն

պարզ կը լինի, ինչի մասին է խօսքը):

Անհրաժեշտ է իշխանութիւն, որը Հայաստանի Հանրապետութեան բոլոր ազատ քաղաքացիներին հետ միասին կը կազմի մէկ ամբողջութիւն: Որը կ'ապահովի արդիւնաւէտ տնտեսութիւն եւ սոցիալական արդարութիւն: Կը լինի ժողովրդավար, հաշուետու, օրինաւոր եւ աչքի լոյսի պէս կը պահպանի իւրաքանչիւր քաղաքացու ազատութիւններն ու իրաւունքները, անկախ նրանց ազգային, կրօնական պատկանելութիւնից, քաղաքական հայեացքներից եւ սոցիալական դիրքից:

Վերջապէս, կը լինի ազգային, եթէ կ'ուզէք՝ ազգայնական, բայց ոչ թէ այն պարզունակ, գաւառական աւանդական պահպանողական կամ էթնիկ-քսենոֆոբիկ իմաստով, որով հասկանում են ազգայնականութիւնը մեր շատ հայրենակիցներ, այլ մի պետական ազգայնականութեան զարգացման բանութեան շրջանակներում, որում ազգայինը ազատական է եւ հենց պետականն է, որի դէպքում Հայաստանում ապրող եւ իր գաւակին ՀՀ գիտնականները մտադրութեան ուղարկած եզրին նոյնքան է արժէ-ւորում, որքան իւրաքանչիւր հայաստանցի եւ աւելի գնահատում, քան թողնում տերեւի պէս Հայաստանը՝ հայրենի կենաց ծառը լքած եւ նրա հետ իր կապերը խզած, «նեղացած» հայը:

Նոյնը վերաբերում է, դիցուք, Հայ առաքելական եկեղեցուց տարբերուող այն կրօնական համայնքների ներկայացուցիչներին, որոնք տոտալիտար չեն, իրենց համայնքների այլ ներկայացուցիչների քա-

ղաքացիական իրաւունքները չեն ոտնահարում, միաժամանակ աշխատելով, ստեղծագործելով Հայաստանում՝ իրենց թէկուզ փոքր ներդրումն ունեն մեր ընդհանուր հայրենիքի հզօրացման, մեր պետութեան պիւտոնի, այդ թւում՝ ռազմական համալրման գործում:

Միացեալ Նահանգները աշխարհի ամենաազատական եւ ամենաժողովրդավարական երկրներից մէկն է, բայց տեսէք, որ դա չի խանգարում, որպէսզի այնտեղ ազգային պետական խորհրդանիշները յարգուեն եւ պատուեն ֆետիշացման աստիճան՝ իր բոլոր քաղաքացիների կողմից: Իսկ սոցիալիստ կը լինի այդ իշխանութիւնը, թէ ազատական, թէ դրանց միակցումը՝ բացարձակապէս էական չէ: Էական է, որ այն լինի գաղափարական: Ի վերջոյ, մեզանում ներքաղաքական իրավիճակը այնքան աղաւաղուած է, որ հայաստանյան սոցիալիստները պէտք է երազեն այնքան մտահոգ լինել սոցիալական արդարութեան համար, որքան, ասենք, Գերմանիայի լիբերալները, իսկ հայաստանեան ազատականները՝ այնքան հետեւողական՝ մարդկանց եւ ձեռներեցութեան ազատութեան եւ իրաւունքների պաշտպանութեան հարցում, որքան, ասենք, ֆրանսիական սոցիալիստները:

«ՀԵՏՔ»

Յ. Գ. Այն, որ այսօր ամբողջ հայութիւնը մէկ մարդու պէս ոտի չի կանգնել ընդդէմ այս խայտառակ արձանագրութիւնների եւ դրանցում մեքայնացման քրեական միջոցառումներին, որքան ապացուցում է, որքան դեռ թոյլ են մեքայնացում անպատրաստ թուրքիայի հետ արժանապատիւ հաշտութեան եւ յարաբերութիւնների համար:

ՄԱՅԻՍԹՈՐՈ ԳԵՆՐԻԿ ԱՆԱՍԵԱՆԻ ԳԵՏ

Շարունակում է 7-էն

նի անձին եւ մականունին մասին, որոնք իմ կարծիքով իրարու համապատասխան չեն թուիւր ըլլալ:

Օրին փափաքը ունեցա՞յ գրել այս խոհերու մասին, սակայն վարանոտ զգացումներ գիտ ետ կեցուցին մտադրութեան: Եւ ահա վեց տարի ետք, պրն. Անասեանի մէկ յօդուածը գրուած հանգուցեալ Տօթթ. Յարութիւն Սաղրեանի մահուան առթիւ, «Աս ինչ ըրիր Տօթթ. Սաղրեան» խորագրով, վերազարթնեցին հին խոհերս մտքիս մէջ:

Այո պրն. Անասեան, այդ յօդուածին մէկ պարբերութեան մէջ հարց տուած էիք... հանգուցեալին ըսելով «Սակայն ուրիշ՞ կու գայ Սաղրեան մականունը, չէ՞ որ դուն այս տարիքիդ մէջ անգամ հիանալի կը լսէիր եւ կը տեսնէիր եւ ոչինչ կը փախեր, ոչ սկանջիդ եւ ոչ աչքիդ»:

Ահա այս պարբերութիւնն էր որ պիտի գար փարատել իմ այդ օրերուն ունեցած վարանոտ զգացումները ու փոխարէնը քաջութիւն պիտի տար ինձի, կարենալ նոյն հետեւողութեամբ հարց տալու ձեզի, թէ դուք՝

- որպէս գրող մը որ կը նշանակէ խօսք ունեցող, այսինքն ժողովուրդին խօսող՝ գրելով.

-Եւ որպէս երաժշտագէտ մը, մայիսթրօ

- Եւ որպէս երգչախումբերու եւ նուագախումբերու վարիչ դեկավար, որ զիտէ իր ցալիկին հրահանգներուն հնազանդեցնել մի քանի տասնեակ նուագողներ, իւրաքանչիւրը իր ժամանակին այդքան ներդաշնակ կերպով «խօսեցնելով»:

- Մէկ խօսքով դուք թէ խօսող մը եւ թէ խօսեցնող մը, «սակայն ուրիշ՞ կու գայ այս Անասեան մականունը ձեզի...»:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Եթէ
ձեր տրամադրութեան
տակ ունիք հայերէն
գիրքեր,
եւ կը ցանկանաք
զանոնք նուիրել
Կայծ Երիտասարդական
Միութեան
գրադարանին՝
հաճեցէք կապ պահել
մեզի հետ:

**G.Y.O. 1060 N. ALLEN
AVE. PASADENA, CA
91104
Norserount@sbcglobal.net**

**INVITATION FOR BIDS
(IFB) NO. 1682
THE RE-ROOFING OF
TWELVE (12) BUILDINGS AT
PUEBLO DEL RIO**

The Housing Authority of the City of Los Angeles (HACLA) invites vendors to submit bids for the The Re-Roofing of twelve (12) buildings at Pueblo Del Rio Housing Development located at 1801 East 53rd Street, Los Angeles, CA 90058. Copies of the IFB may be obtained at the HACLA's General Services Department, 2600 Wilshire Boulevard, Suite 3100, Los Angeles, CA 90057. Copies of the IFB may also be downloaded from the internet at www.HACLA.org/cgs. Bids will be accepted at the same location until 2:00 p.m. (local time), December 4, 2009.

**INVITATION FOR BIDS
(IFB) NO. 1687
THE RESTORATION OF
EXISTING TWELVE (12) UNITS
OF APARTMENTS AT RANCHO
SAN PEDRO AND NICKERSON
GARDENS**

The Housing Authority of the City of Los Angeles (HACLA) invites vendors to submit bids for The Restoration Of Existing Twelve (12) Units Of Apartments At Rancho San Pedro And Nickerson Gardens Housing Developments located at 103-117 W. Santa Cruz Street, San Pedro, CA 90731 and 1360-1366 One Hundred Fourteenth Street, Los Angeles, CA 90059. Copies of the IFB may be obtained at the HACLA's General Services Department, 2600 Wilshire Boulevard, Suite 3100, Los Angeles, CA 90057. Copies of the IFB may also be downloaded from the internet at www.HACLA.org/cgs. Bids will be accepted at the same location until 2:00 p.m. (local time), November 30, 2009.

11/12, 11/19/09
CNS-1726814#
MASSIS WEEKLY

**INVITATION FOR BIDS
(IFB) No. 1683
THE REPAIR OF ELEVEN (11)
FIRE DAMAGE UNITS AT
IMPERIAL COURTS AND
NICKERSON GARDENS
HOUSING DEVELOPMENT.**

The Housing Authority of the City of Los Angeles (HACLA) invites vendors to submit bids for the The Repair of eleven (11) Fire Damage Units at Imperial Courts Housing Development located at 11541 Croesus Ave., Los Angeles, CA 90059 and Nickerson Gardens Housing Development located at 1590 114th Street, Los Angeles, CA 90059. Copies of the IFB may be obtained at the HACLA's General Services Department, 2600 Wilshire Boulevard, Suite 3100, Los Angeles, CA 90057. Copies of the IFB may also be downloaded from the internet at www.HACLA.org/cgs. Bids will be accepted at the same location until 2:00 p.m. (local time), December 4, 2009.

11/12, 11/19/09
CNS-1728798#
MASSIS WEEKLY

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ
ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՅԸ

**CHARTER CABLE 280-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
(ՎԼԵՆՏԵՅԼ, ՊԵՐՊԵՆՔ, ԼԱ ՔՐԵՍԵՆԹԱ)
GLOABCAST SATELLITE
ՀԻՆԳՇԱՔԹԻ ԵՐԵՎՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 10:00-11:00**

**ՔԱՉ ՆԱԶԱՐ
ՈՒՂԻՂ ԵԹԵՐ ՇՕ**

**Ամէն Կիրակի երեկոյեան
ժամը 10:00-ից 12:30
Կլէնտէյլի 280-րդ կայանից**

**Չեր Ծանուցումները Վստահեցէք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին**

**T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
massis2@earthlink.net**

1 2 t h I n t e r n a t i o n a l

Armenia Fund

Telethon 2009

November 26, 2009 Thanksgiving Day

OUR SHUSHI

OUR SHUSHI
TELETHON 2009

©2009-Armenia Fund, Telethon 2009 official Logo

KSCI CHANNEL 18 8am-8pm PST

Check your local TV listings or

Call **1-800-888-8897** • *Coast-to-coast live broadcast* • Webcast www.armeniasfund.org

Logo & English Design by G&B Banks